

SLOVENSKI

Izdaja in tiska: Slovenski poročevalec — Direktor Rudi Janžura. Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vošnjak. — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1 in 3, telefon 23-522 do 23-526. — Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1-11, telefon 2-322 do 2-326. — Oglasi: oddelki Ljubljana, Titova cesta 1, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832. — Poštni predal št. 23. Ziro račun pri Komunalni banki Ljubljana št. 600-704/1-367. — Mesečna naročnina 230 din.

Poročevalec

PREDSEDNIK NASER JE ODPOTOVAL

Stalno krepiti prijateljstvo

Po prisrčnem slovesu je jahta predsednika ZAR »Huria« v spremstvu rušilcev »El Naser« in »El Zafer« odplula — »Zelim, da bi se stalno krepilo prijateljstvo med našimi narodi«, je izjavil predsednik Naser pred odhodom

BRIONI, 14. julija (Tanjug). Nocoj je predsednik ZAR Naser odpotoval z Brionov v Kairo. Gamal Abdel Naser je bil gost predsednika Tita 13 dni. V tem času sta imela prijateljske razgovore. Skupno z Naserjem je odpotovala tudi njegova družina, zatem minister za zunanje zadeve ZAR dr. Mahmud Favzi in ostali gostje.

Pred prihodom predsednika Naserja in predsednika Tita na malo brionsko pristanišče so bili tam že podpredsednik zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković, državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović s soprogo, predsednik ljudske skupščine Srbije Jovan Veselinović, član zveznega izvršnega sveta Veljko Zeković in Krsto Popović, veleposlanik FLRJ v ZAR Josip Djerić, veleposlanik ZAR v Beogradu Sabet Aris, in drugi funkcionarji ter skupina državljanov.

Ko je vojaška godba odigrala himni Jugoslavije in ZAR. Ko sta predsednika prešla na jahto »Huria«, je predsednik Naser povabil predsednika Tita in njegovo soprogo in ostale, da si ogledajo jahto.

himni Jugoslavije in ZAR. Ko sta predsednika prešla na jahto »Huria«, je predsednik Naser povabil predsednika Tita in njegovo soprogo in ostale, da si ogledajo jahto.

Predsednik Naser se je začel nekaj časa s svojimi gosti na jahti, nakar se je predsednik Tito prisrčno poslovil s predsednikom Naserjem, njegovo družino in funkcionarji ZAR. Potem so se od gostov poslovili soproga pred-

deve Drago Govorušić z Ordenom republike II. reda. Poleg tega je bilo odlikovanih še nekaj drugih jugoslovanskih civilnih in vojaških osebnosti.

Z jugoslovanskimi odlikovanji so bili odlikovani veleposlanik ZAR v Beogradu Sabet Aris z Ordenom jugoslovanske zastave I. reda, kontraadmiral Mohamed Abdel Fatak Ibrahim z Ordenom za vojaške zasluge I. reda, kapetani fraje Raghib Fahimi, Salah el Din Helni in Samvel Jusuf Mesak z Ordenom za vojaške zasluge II. reda, osebni sekretar predsednika ZAR major Hasan Sabri je bil odlikovan z Ordenom jugoslovanske zastave III. reda. Prav tako je bilo odlikovanih več oficirjev z ladje »Huria« in v rušilcev »El Naser« in »El Zafer« ter več članov veleposlaništva ZAR v Beogradu.

BRIONI, 14. julija (Tanjug). Ob odhodu z Brionov v domovino je dal predsednik Naser za jugoslovansko javnost sredo izjavo:

»Sedaj zapuščam Jugoslavijo, ko sem preživel ta čas z jugoslovanskimi narodi in s predsednikom Titom. Zelim predsedniku Titu vse dobro, jugoslovanskemu ljudstvu pa čast in napredek. Zelim, da bi se stalno krepilo prijateljstvo med našimi narodi. Hvala vam!«

Mahmud Favzi s soprogo in drugi.

Ko se je »Podgorka« pridružila jahti predsednika Naserja, so topovi »Hurie«, ki je že bila v bližini Brionov, izstrelili častno salvo. Poseben vod je izrazil čast obema predsednikom. Glasba je intonirala

sednika Tita in jugoslovanski voditelji.

Po prisrčnem slovesu je jahta predsednika ZAR »Huria« v spremstvu rušilcev »El Naser« in »El Zafer« odplula.

ODLIKOVANJA

Brioni, 14. jul. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito in njegova soproga sta priredila na otoku Vangi kosilo za predsednika Zdržene arabske republike Naserja in njegovo družino. Na kosilu so bili tudi podpredsednik zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković, minister za zunanje zadeve ZAR Favzi Mohamed s soprogo in hčerko, ter predsednik ljudske skupščine L.R. Srbije Jovan Veselinović.

Ob obisku predsednika ZAR Abdela Gamala Naserja v Jugoslaviji je bilo odlikovanih določeno število ljudi iz Jugoslavije in ZAR.

Od jugoslovanskih osebnosti so bili odlikovani s visokimi redi ZAR generalni podpolkovnik Blažo Janković z Ordenom za zasluge I. reda, kontraadmiral Stanko Parmač, predsednik ljudskega odbora dubrovnika generala Nikola Jovanović in sekretar predsednika republike Zvonko Grahek z Ordenom za zasluge II. reda, predsednik okrajnega ljudskega odbora v Splitu Ivo Senjanović in poslanec zvezne ljudske skupščine Dizdarević in načelnik oddelka na sekretariatu za zunanje za-

Državni prevrat v Iraku

Iraška armada razglasila prvo iraško republiko — Bagdadijski radio je javil, da so revolucijo izvedli poštteni oficirji, ki so proti temu, da bi bil Irak povezan na kolesa imperializma — Nova republikanska vlada ima 14 članov

DAMASK, 14. julija (Reuter). Sinoči je bil v Iraku izveden državni prevrat ter je bila zvržena monarhija in razglašena republika. V oddaji bagdadskega radia je bilo objavljeno, da je iraška armada razglasila prvo iraško republiko. Radio Bagdad je oddajal davi poziv vojaškega poveljstva ljudstvu, naj podpre iraško armado v revoluciji, ki hoče osvoboditi Irak izpod imperializma. V oddaji je bilo nadalje rečeno, da so revolucijo izvedli svobodni in poštteni oficirji, ki so proti temu, da bi bil Irak povezan na kolesa imperializma. Isto sporočilo poziva ljudstvo, naj ostane mirno in naj ne napravi ničesar, kar bi izrazilo tuja veleposlaništva in jim dalo opravičilo za imperialistična dejanja.

Radio in Damasku je javil, da so po državnem prevratu ustanovili svet suverenosti, ki ima tri člane in prvo republikansko vlado, ki ima 14 članov, njen predsednik in obrambni minister pa je general Abdul Kerim el Kasen Naser. V svet suverenosti iraške republike so predsednik general Nadžib el Rabih in člani Mahdi Kobah in Kaled el Nakšabandi. Po istih poročilih je bil imenovan za novega načelnika generalnega štaba iraške armade general Ahmed Saleh el Azemi ter da je svet suverenosti opokrajal ljudskega odbora v Splitu Ivo Senjanović in poslanec zvezne ljudske skupščine Dizdarević in načelnik oddelka na sekretariatu za zunanje za-

iraški svet suverenosti davi sprejel sedem republikanskih dekretov o reorganizaciji iraške vlade in državne uprave, v okviru česar so imenovali tudi nove guvernerje za vse iraške pokrajine.

Podpredsednik nove vlade polkovnik Abdel Salem Arif je na nekem zborovanju v Bagdadu izjavil, da bo politika nove vlade »pravilnost, krepitve države, enakost in predanost ljudstvu.« Pozval je iraško

ljudstvo, naj se združi kot del arabskega naroda. Polkovnik Arif je dodal, da nova vlada ne namerava zasluževati ljudi, ki so se rodili, da bi bili svobodni. Podpredsednik vlade je prav tako pozval ljudstvo naj ohrani mir in naj se vzdrži kakršnih koli izpadov proti tujim predstavništvom.

Britansko in ameriško veleposlaništvo v Bagdadu sta opozorila vse svoje osebe ter državljanke, naj ostanejo doma. Veleposlaništvi sta tudi sporočila, da se nobenemu Britancu niti Američanu sinoči in danes ni nič zgodilo.

London, 14. jul. (AFP). — Ožji kabinet britanske vlade se je nocoj sestel na izredno sejo pod predsedstvom Macmillana, da bi proučili položaj v Iraku. Po poročilih radia Damask so vesti o dogodkih v Iraku sprejeli v Siriji z velikim zadovoljstvom. Pravi, da bo današnji dan zapisan v zgodovini arabskih narodov.

V Bejrutu je vodja upornikov Saleem pozdravil vesti iz Iraka in poudaril, da je arabski nacionalizem »ponovno zmagal v svojem nekdanjem središču.«

Bagdadijski radio je pozval iraške državljanke, ki so v Libanonu sodelovali na strani vladnih enot v borbi proti upornikom, naj spremenijo svoje stališče in preidejo na stran upornikov.

V Amanu je kralj Hussein uradno sporočil, da je v »odstojnosti kralja Fejsala prevzel dolžnost šefa države Iraka in Jordana in položaj vrhovnega poveljnika armade te arabske unije.«

Bagdadijski radio javlja, da so »svobodni oficirji jordanjske armade« poslali pozdrav novi iraški vladi in ji obljubili svojo podporo.

Predsednik Gerhardsen bo obiskal Jugoslavijo

Beograd, 14. jul. (Tanjug). — Med uradnim obiskom na Ner-veškem junija 1957 je državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović v imenu vlade FLRJ povabil predsednika norveške vlade Gerhardsena, da obišče Jugoslavijo. Premier Gerhardsen je ob tej priložnosti izrazil željo obiskati Jugoslavijo, vendar pa je določitev datuma obiska pustil za kasneje.

Sedaj je bilo dogovorjeno, da bo predsednik vlade Gerhardsen uradno obiskal Beograd 26. in 27. septembra tega leta.

namenjeno tem bivšim borbem, tej »alžirski mladini«.

Človek se mora skoraj v dveh mesecih, ali je 14. julij 1. šee obletnica 14. julija 1789?

Vida Hreščakova

Nove možnosti

Z uredbo o skupnem naloganju osnovnih in obratnih sredstev gospodarskih organizacij je zvezni izvršni svet dopolnil predpise o združevanju sredstev gospodarskih organizacij. Nova uredba omogoča tudi združevanje in skupno vlaganje osnovnih in obratnih sredstev gospodarskih organizacij, medtem ko je bilo možno združevati po zakonih o sredstvih gospodarskih organizacij in združevanju v gospodarstvu predsestava za skupno porabo, in sicer za investiranje v objekte družbenega standarda.

Uredba določa, da lahko gospodarske organizacije istih ali različnih gospodarskih dejavnosti nalagajo svoja osnovna in obratna sredstva v stvari, ki so skupna osnovna in obratna sredstva.

Možnost skupnega naloganja osnovnih sredstev je dokaj široka in dopušča skupno vlaganje osnovnih sredstev v gradnjo skupnih objektov, nabavo strojev in prevoznih sredstev, kakor tudi naloganje osnovnih in obratnih sredstev v družbene investicijske sklade, če so le-ti namenjeni za gospodarske investicije. Obratna sredstva se lahko nalagajo skupno samo za pridobitev materiala, ki ga uporabljajo gospodarske organizacije v svojem rednem poslovanju. Možno je skupno vlaganje obratnih sredstev za ustvarjanje skupnih zalog materiala.

Nova uredba torej ustvarja skupno z že obstoječimi predpisi ugodne in široke možnosti za sodelovanje gospodarskih organizacij v njihovi proizvodnji in poslovanju. Prar možnost združevanja osnovnih in obratnih sredstev ter njihovo skupno dajanje za skupne potrebe daje solidno podlago za sodelovanje med podjetji. In to toliko bolj, ker sredstva posameznih gospodarskih organizacij večkrat ne zadostajo za ureditev določenih proizvodnih in poslovnih vprašanj, čeprav naraščajo ta sredstva iz leta v leto.

Združevanje osnovnih in obratnih sredstev oziroma njihovo skupno naloganje pa ima lahko ob smotnem izkoriščanju teh možnosti še vrsto drugih ugodnih gospodarskih posledic. Ne samo, da se s tem uspešno podira ograja med gospodarskimi organizacijami in njihovo zapiranje vase, temveč se lahko zmanjšuje tudi materialne stroške, rovečuje produktivno, produktivnost in rentabilnost podjetij. Prav tako se lahko mnogo »treje in uspešneje prilaga potrebam trga in spremembam na njej. Na ta način se lahko dalje zmanjšuje pritisk na zvezne državne sklade in zmanjšuje potrebo po najemanju kreditov. To pa na drugi strani dopušča možnost, da se zmanjšu-

jejo družbeni skladi, ki so namenjeni gospodarstvu, in da se povečujejo skladi samih podjetij.

Vzemimo samo nabavo licenc in patentov. Predno zbere gospodarska organizacija sredstva za nabavo patenta oziroma licence ter proizvod osvoji, traja razmeroma dolgo. To pomeni dolgoročno vlaganje lastnih sredstev gospodarskih organizacij, oziroma tudi pritisk na družbo za sredstva in olajšave. Posamezno nabavljanje licenc in patentov ter počasno osvajanje proizvodov brez sodelovanja drugih proizvajalcev pa ne dopušča hitrega prilagajanja trgu in raznim spremembam. Proizvodnja, produktivnost in rentabilnost zaradi tega prepočasno napredujejo. To pa sededa ne ostaja brez vpliva na napredovanje splošnega in osebnega standarda.

Nekateri praktiki v gospodarskih organizacijah smatrajo, da bodo najceneje proizvajali, če napravijo vse sami. Mislijo, da bodo ustvarili s tem kar največ lastnih osnovnih in obratnih sredstev. V resnici pa ni tako, ker ne računajo s tem, kakšen dohodek izgubljajo vsak dan zaradi manjših proizvodnih in produktivnosti, počasnega osvajanja proizvodov, ki ne zahteva majhnih izdatkov, prepočasne obratnosti sredstev, kar zahteva večjo količino denarja in večje obresti. Morda res prihajajo na eni strani milijoni ali pa tudi dva ali tri, vendar pa na drugi strani izgubijo tudi deset in še več milijonov. Možnost združevanja in skupnega naloganja osnovnih sredstev zaradi sodelovanja med gospodarskimi organizacijami v proizvodnji in poslovanju pa v temelju bistveno spreminja tako miselnost.

Razvijanje kooperacije v gospodarstvu in njen vpliv na povečanje proizvodnje, produktivnosti in rentabilnosti postaja tako vse bolj vprašanje subjektivnih činiteljev v gospodarstvu, njihove sposobnosti in zavestne težnje po gospodarskem napredku podjetja in celotnega gospodarstva. Tak razvoj je zelo pomemben s stališča programa ZKJ, zlasti tistega dela, ki govori o povečanju proizvodnje in produktivnosti ter dvigavanju življenjske ravni. Program namreč navaja, da je višina sredstev za osebne dohodeke in s tem raven tarifnih postavk v okviru celotnega gospodarstva, odvisna od splošnega dviga produktivnosti dela v deželi. Kolikor uspešnejši bo torej razvoj kooperacije med gospodarskimi organizacijami za povečanje proizvodnje in produktivnosti s pomočjo združevanja in skupnega naloganja osnovnih in obratnih sredstev, toliko bolj bo zagotovljeno tudi splošno dvigavanje raven tarifnih postavk.

Z-ek

V znamenju zunanjskega bleska

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

PARIZ, 14. julija (Po telefonu). Parada, kakršne Pariz še dolgo ne pomeni. Dvaindvajset tisoč udeležencev v povorki. Sodelovali so vojaška pehota, mornarica, letalstvo, padalci, topništvo, tajska legija, gojenj francoskih vojaških akademij, ter od vseh najbolj pozdravljeni delegati bivših alžirskih bojnikov in alžirski mladinci.

Šestdeset reaktivnih letal je risalo francosko trobojnico nad avenijo Elizejskih poljan. Novo, doslej nepoznano, teledirigirano protitankovsko orožje »SS-10« je napravilo najmočnejši vtis na množico. Pravijo, da nas je bilo 300.000 radovalencev vzdolž te dolge ulice od Slavoloka zmage do visokega obeliska.

Zivopisane uniforme, ki so se vrstile pred nami, med katerimi niso manjkali Afričani, ogrnjeni v prave ovčje kože s pozlačeni mišmi, rdeči, beli in modri plašči Beduinov, turban in fes, na drugi strani pa posebno veličastna tribuna 250 predstavnikov čezmorskih teritorialnih skupčin s kralji in cesarji posameznih ozemelj v njihovih pozlačeni oblačilih z rumeno in rdečo pobarvanimi obrabi. Za trenutek se ti je zdelo, da pristojuje montaži neke filmske predstave, kakršne zna uprizorjati samo Hollywood.

Ta svečanost nam ni dovoljevala, da bi videli s tem samo

svečano in pestro proslavo obletnice zvezetja Bastije, proslavo trojnega gesla: »svoboda, enakost, bratstvo«.

Zagrizeni vzklili francoski Alžirji so to proslavo postavili na laž. Navdušeno ploskanje delegacij bivših bojnikov, o kateri smo morali preprosto pisati po 13. maju, je bilo prav tako v kričnem nasprotju s temi tremi pojmi.

Da, današnja parada pomeni izpolnitev Salanove obljube sredi alžirske revolucije: 14. julija bomo zmagoslavno korakali po Elizejskih poljanah in ljudstvo nas bo zasipalo s cvetjem. Točno je prerokoval, toda vse te parade, vse te časne zmage niso prav nič zmanjšale odločnosti alžirskih nacionalistov. Sredi same povorke smo nenadoma videli, kako je zaplapolala zastava FLN. Trije mladi Alžirčji, zavedajoč se posledic, ki jih takaj, so jo vseeno razvili pred očmi današnjih zmagovalcev na taštni tribuni: Salana, povišanega Massuja, ministra Soustella, Delbecqua, Neuwirtha, generala Jacquesa Faurea, ki je te dni prejel plačilo za komplot, katerega je pripravil pred več kot letom dni in se rehabilitiran vrača v Alžir.

Tudi krvava bilanca zadnjih 48 ur priča o tej nezlomljivi volji po svobodi.

Tudi Alžir je danes proslavil 14. julij, vendar brez trinajsto-

namenjeno tem bivšim borbem, tej »alžirski mladini«.

Človek se mora skoraj v dveh mesecih, ali je 14. julij 1. šee obletnica 14. julija 1789?

Vida Hreščakova

V Jelenovem žlebu bomo proslavili Dan vsta e

na skupnem praznovanju 15. obletnice velike partizanske zmage

Pred petnajstimi leti je sredi Velike gore nad Ribniško dolino doživel italijanski okupator 26. marca v Jelenovem žlebu enega najhujših in največjih porazov na naših tleh. In prav ta borba v Jelenovem žlebu je ponesla slavo našim udarnih brigad — Cankarjeve in Gubčeve ter Tomšičeve in Serčerjeve po vsej naši domovini in okrepila vero v našo moč in zmago. Petnajsto obletnico tega zmagovitega boja bomo letos na dan vsta je 22. julija proslavili na skupnem izstavi v Jelenovem žlebu, saj bo to osrednja proslava dneva vsta je v naši republiki.

Ta dan se bodo v Jelenovem žlebu zbrali preživeli borci vseh štirih slavni brigad, ki so sodelovali v tem zmagovitem boju, prišli bodo najvišji predstavniki oblasti in političnega življenja, prav tako pa se bodo proslavo udeležili tudi mnogi stari borci drugih partizanskih enot in naša mladina.

V občinah bivšega kočevskega okraja, zlasti v ribniški, se na ta praznik izredno skrbno pripravljajo. Na predvečer praznika bodo prižgali na vseh bližnjih hribih občinskih središč kresove, dan proslave pa bo začela budnica ob petih zjutraj v vseh navedenih krajih. V Ribnici pa bo od sedmih do osmih zjutraj koncert godbe Ljudske milice, nato pa se bodo udeleženci odpeljali v Jelenov žleb. Nekaj sto jih počde na ta izlet od tod tudi peš.

Prav tako se bodo iz Ljubljane odpeljali preživeli borci z avtobusi. V torek, 22. julija, bo odhod ob 5. uri zjutraj s Trga revolucije. Za preživele borce, ki so se v času boja v Jelenovem žlebu nahajali v sestavi teh štirih brigad ter za terenske politične delavce, ki so v tistem času kakorkoli sodelovali v boju v Jelenovem žlebu, je zagotovljeno povračilo vseh potnih stroškov na kraj proslave in naza.

Tudi program proslave je že izdelan. Ob desetih skupne proslave ene izmed najpomembnejših partizanskih zmag — bojev v Jelenovem žlebu in na ta način dostojno proslavimo 22. julij — naš republiški dan vsta je.

Začenja se industrializacija stanovanjske graditve

Perspektivni načrt za razvoj gradbeništva in gradbene industrije določa za razvoj industrializacije stanovanjske gradnje oz. za razvoj proizvodnje materiala, elementov in konstrukcij za vgrajevanje 37 milijard dinarjev. Od tega vsote je namenjenih okoli 18 milijard dinarjev za investicije v industrijo gradbenega materiala. Gre za vlaganja, ki naj povečajo in modernizirajo proizvodnjo opeke, apna, tehnične agregate, gramozu in peska, vseh vrst lahkih gradbenih plošč, betonskih prefabrikatov in hišnih delov.

Letošnji zvezni družbeni načrt predvideva v iste namene 1 milijardo dinarjev iz splošnega investicijskega sklada, od tega 600 milijonov za industrijo opeke in strešnikov, 400 milijonov dinarjev pa za razvoj proizvodnje betonskih prefabrikatov in elementov za stanovanjsko gradnjo.

S tem v zvezi je jugoslovanska investicijska banka razpisala sredi letošnjega februarja XXVI. konkurz za gradnjo in razširitev obratov za proizvodnjo betonskih in drugih podobnih elementov in konstrukcij za potrebe gradbeništva. Prednost pri posojilih so imeli tisti investitorji, ki gradnjo obrate za potrebe gradbeništva v mestih in industrijskih središčih.

Za ta natečaj se je do 19. maja prijavilo 22 interesentov iz vseh krajev Jugoslavije. To je veliko število in prča o tem, da industrializacija stanovanjske graditve ni več samo želja posameznikov, temveč splošna potreba, katere se naši proizvajalci gradbenega materiala in konstrukcij zelo dobro zavedajo.

Pogojem natečaja je ustrezalo 18 interesentov, ki bodo investirali skupno 1 milijardo 818 milijonov dinarjev. Zelo je zanimivo to, da bodo investitorji sami sodelovali pri investicijah s 563 milijoni dinarjev, to se pravi z več kot 30 odstotki. Največje sodelovanje ponuja ObLO K. Kosovska Mitrovica — nekaj manj kot 240 milijonov dinarjev na skupno posojilo 323,6 milijona dinarjev; sodeležba pri investiranju je torej

tukaj 74%. Veliko sodelovanje pri investiranju v celoti, še posebej pa pri posameznih interesentih, je pač najboljši dokaz, da ljudski odbori uvidevajo ne samo potrebo po industrializaciji stanovanjske graditve, temveč tudi visoko rentabilnost teh investicijskih vlaganj.

Kje bodo gradili nove tovarne gradbenega materiala

Prošnje za posojilo, ki bodo predložene za odobritev, ker ustrezajo pogojem natečaja, je poslalo po pet interesentov iz LR Srbije in LR Hrvatske, štirje iz LR Slovenije in en interesent iz LR BiH.

S posojilom nameravajo v Kosovski Mitrovici zgraditi tovarno betonskih proizvodov in proizvodov iz žlindre in betona z zmogljivostjo 30.740 ton. Med drugim bi ta tovarna proizvajala 5000 ton proizvodov iz prenapetega betona in 15.000 ton blokov iz žlindre in betona. Žlindro bo tovarna dobivala brezplačno od rudnika Trepče. Ta rudnik ima velikanske količine žlindre, ki se je nakopičila v zadnjih dvajsetih letih. Rudnik Trepča bo iz svojih skladov zagotovil tudi 175 milijonov dinarjev za izgradnjo betonarne v Kosovski Mitrovici.

Kombinat za montažno gradnjo industrijskih in stanovanjskih zgradb »Beton« iz Novega Sada predvideva rekonstrukcijo in razširitev proizvodnje za več kot 52.000 ton betonskih proizvodov letno. Z aktiviranjem zaprosenih investicijskih sredstev bi »Beton« proizvajal betonskih prefabrikatov za stavkov za zidanje, elementov iz prenapetega betona, strešnih in stropnih konstrukcij, raznih betonskih polifabrikatov za stanovanjsko gradnjo, cevi, daljnovidnih stebrov, železniških pragov itd. Kombinat bo izrabljati tudi žlindro iz »Vrdinika«, kakor tudi nahajališča lehnjaka v Lednicah, Beočinu in Rakovcu.

V Zrenjaninu bodo začeli graditi obrat za proizvodnjo 162.000 kv. metrov stramtirnih plošč iz slame. V Peči bi razširili in rekonstruirali obrat za proizvodnjo tarolitnih plošč,

katerih proizvodnjo bi povečali za 60.000 kv. metrov. Betonarna v Pančevu pa bi zamenjala zastarele stroje in s tem povečala proizvodnjo betonskih proizvodov za okoli 8000 ton.

Na ozemlju LR Srbije proizvajala betonske in druge prefabrikate 10 podjetij, vendar pa je njihova proizvodnja v primeri s potrebami stanovanjske graditve še vedno mnogo premajhna. Zato bi povečanje proizvodnje in naštetih podjetij zelo prispevalo k zadovoljitvi vedno večjih potreb stanovanjske graditve v LR Srbiji.

V LR Hrvatski nameravajo zgraditi obrat za proizvodnjo 3,5 milijona kosov blokov iz granulirane žlindre iz visokih peči v Sisku. Lokacija tega obrata je zelo ugodna glede na bližino potrošniških središč — Siska, Zagreba in Karlovca — prometne zveze pa omogočajo dober prevoz. V Vinkovcih bi z rekonstrukcijo betonarne povečali proizvodnjo betonskih prefabrikatov za skoro 6500 ton. V Solinu blizu Splita pa gradijo nov obrat za proizvodnjo betonskih blokov, cevi, oken in vrat, mednadstropnih in strešnih konstrukcij, kakor tudi železniških pragov. Betonske bloke, cevi in druge betonske proizvode bodo proizvajali tudi v tovarni cementa v Puli.

Najučinkovitejša pa bo vsakakor investicija za razširitev obrata »Betonproizvod« v Zagrebu. Z aktiviranjem zaprosenih investicijskih sredstev bi se zagotovilo za stanovanjsko gradnjo v Zagrebu novih 17.233 ton betonskih elementov in 80 tisoč ton blokov iz žlindre in betona.

Kaj bo dobila Slovenija

V Sloveniji začneta dve termoelektrarni — Soštanj in Trbovlje — izkoriščati svoj pepel. Pri obeh termoelektrarnah bodo zgradili tovarno za proizvodnjo opeke iz elektrofiltrskega pepela. Zmogljivost vsake teh dveh tovarn bo 22 milijonov kosov opeke letno. V Ljubljani bodo pri »Gradisu« povečali zmogljivost delavnice za proizvodnjo betonskih gradbenih elementov na okoli 25.000 kubičnih metrov.

Proizvajala bo armirane betonske stropne nosilce, prenapetostne nosilce, armirane betonske elemente za zidove, prenapetostne železniške pragove stebre iz vakuumiranega betona, betonske cevi, razne manjše konstrukcijske elemente (npr. stopnice in dimnike), 6400 kub. m lahkih votlih blokov iz žlindre in betona, 9400 kub. m votlih blokov iz enozrnatega betona itd. Na področju OLC Ljubljana bodo začeli proizvajati 90.000 kv. m lahkih slanih gradbenih plošč.

Omeniti moramo še podjetje »Gramemel« iz Zenice, ki bo začelo proizvajati 7000 ton blokov iz metalurškega cementa lastne proizvodnje.

Z odobritvijo 15 prošenj z posojili bomo dosegli takole povečanje zmogljivosti: nad 328.000 ton betonskih elementov, ki zamenjujejo okoli 90 milijonov kosov opeke, ter 110 tisoč ton betonskih elementov in 312.000 kv. metrov lahkih gradbenih plošč za pregradne zidove in izolacijo zidov.

Kot že rečeno, ustreza pogojem natečaja 15 podjetij. V pristojnih krogih pa menijo, da bi bilo potrebno dopolnilno pustiti na natečaj še podjetja »Standard-beton« iz Beograda in »Standard-beton« iz Bele Crkve ter LO Kostolac, pri katerih je prišlo do zamude revizije investicijskega programa. Obe podjetji in LO Kostolac imajo v programu zelo koristno in rentabilno proizvodnjo ter bi z dodelitvijo investicijskih posojil uspešno ostvarili planirano proizvodnjo betonskih in drugih prefabrikatov.

Ing. T. Valentincič

Opomba uredništva: Medtem je Jugoslovanska investicijska banka omenjene prošnje za investicije že obravnavala in med drugim odobrila gradnjo zgoraj naštetih objektov v Sloveniji, kakor smo poročali že v nedeljo.

Naraščanje turističnega prometa

Beograd, 14. jul. (Tanjug). V prvih šestih mesecih letos je obiskalo našo državo okoli 140 tisoč tujih turistov, za 35 odstotkov več kakor lani. Posebej se je povečalo število obiskovalcev iz Avstrije, ki so jim izdali vizumov za več kot 25.000 kakor v prvem polletju lani. Veliko je zanimanja za jugoslovanske turistične kraje tudi v skandinavskih državah, v Angliji in ZDA.

Štipendije inštituta za družbene znanosti

Beograd, 14. jul. — Inštitut za družbene znanosti razpisuje natečaj za znanstvene štipendije. Natečaj bo trajal dva meseca. Število štipendistov bo 90 oziroma za vsak oddelek inštituta — (oddelek za pravne in politične znanosti, oddelek za sociologijo, oddelek za ekonomske znanosti, oddelek za zgodovinske znanosti) po 10 štipendij. Del sredstev za te štipendije bo zagotovil inštitut sam, ostanek pa ustrejni republiški organ.

Delovni program inštituta za družbene znanosti je usmerjen na proučevanje aktualnih vprašanj našega družbenega življenja, oblik lastnine, družbenega upravljanja in njegovega mehanizma, posebno gospodarskega sistema, socioloških pojavov itd. Pri tem bo delo usmerjeno predvsem na zbiranje in urejanje podatkov o dejanskem stanju, na izdelavo dokumentacije, na analizo in proučevanje podatkov, da bi na tej podlagi lahko izvedli splošne zaključke in teoretične postavke. Inštitut bo sprejemal tudi delo drugih znanstvenih ustanov na področju družbenih znanosti in obveščal o njihovih rezultatih, dajal pobudo in pomoč za proučitev

posameznih vprašanj itd. V ta namen bo inštitut podpiral tudi delo posameznikov, s katerimi se bo povezal po svojih zunanjih sodelavcih; njihovi oddelki bodo določili sedanji položaj družbenih znanosti in naši državi, evidencialni kadre, ki delajo na določenih znanstvenih področjih in njihovo doseženo delo. Inštitut si bo prizadeval, da bo za svoje zunanje sodelavce dobil naše najboljše znanstvene delavce in druge strokovnjake ter jim vsestransko pomagal pri njihovem delu.

Ena izmed nalog, ki si jih je zastavil inštitut za družbene znanosti, je tudi skrb za izpopolnjevanje znanstvenih kadrov na področju družbenih znanosti. S tem v zvezi bodo inštitut sprejeli znanstvene štipendiste na podlagi že omenjenega natečaja. Glavni pogoji za sprejem znanstvenih štipendistov so, da so mlajši ljudje z ustreznim fakultetno izobrazbo, ki so jo končali vsaj s pravim uspehom, da so marksistično usmerjeni in da so na fakulteti pokazali smisel za nadaljevanje izpopolnjevanja. Kar pa zadeva bodoče štipendiste, ki so že v službi, je pogoj

za njihov sprejem, da so na svojem službenem mestu pokazali željo in sposobnost za strokovno in znanstveno izpopolnjevanje.

Znanstveni štipendisti bodo na inštitutu vključeni v delo njegovih oddelkov, razen tega pa se bodo morali obvezno vključiti tudi v podiplomske študije na ustreznih fakultetah (priprava za doktorat). Njihovo izpopolnjevanje v inštitutu bo trajalo okrog dve leti. Višina znanstvenih štipendij bo 15.000 s pogodbo, da tisti, ki bi z odhodom na izpopolnjevanje v inštitutu prekinili svoje delovno razmerje, lahko dobi štipendijo v višini dotedanje plače.

M. Pogačnik

Perspektivni načrt goriskega okraja sprejet

Nova Gorica, 14. jul. Na današnji VI. redni skupni seji obnih zborov OLG Gorica so obravnavali predlog družbenega plana perspektivnega razvoja okraja Gorica v letih 1957 do 1961. Oba zbora sta sprejela družbeni plan z nekaterimi dopolnitvami, ki so jih dali sveti okrajnih ljudskih odborov.

Isti dan 180 din (v katero je vračunan prevoz v Slovenijo, kolo, embalaža in prevoz iz skladišča na stojnico). Posamezne detalistične trgovine v Ljubljani pa so papirsko prodajale tudi isti dan po tej ceni: »Visnja« 210 din za kilogram, »Visnja II« 210 din, »Breskve« po 210 din, »Česnje« po 210 dinarjev, »Povrtnina« 210 din za kilogram. V »Česnje« so jih tudi dan kasneje prodajali po 210 din. Torej 60 din zaslужili pri vsakem kilogramu!

Fiziološki groziti nakupili v Kopru po 62, 68 in 70 din, njegova prodajna cena pa je bila 82 din. Detalisti so fiziološki prodajali takole: »Visnja« 110 din, »Česnje« 110 din, »Breskve« 120 din. Gospodarska poslovnica zveza po 100 din, »Jagoda« po 100 din. Ob tem naj mimogrede rečemo, da ni moreče ugotoviti, ali so detalisti kupili pri grozistu fiziološki po različni ceni glede na kvaliteto, tako kot ga je kupil grozist, ali pa so kupili le tistega po 82 din, kar pa so zaračunali najvišjo, ki bi jo smeli imeti le najboljše, to je najdražji fiziološki.

Paradizni je grozist kupil dne 5. julija v Makedoniji po 40, 45 in 47 dinarjev, glede na kvaliteto. Prodajal pa ga je malo-prodajni mreži po okoli 55 din. V malo-prodajni mreži pa je na mah poskočila cena na 89 in celo 91 din. Sestega julija je grozist kupil paradizni v Makedoniji po 55 din za kg, na Koprskem pa po 60 din, na Koprskem pa po 65 din. Prav je bila že odkupna cena visja, so prodajali v »Povrtnini« po 71 din za kg, v »Visnji« za makedonskega tudi po 71 din. Gospodarska poslovnica zveza je prodajala makedonski paradizni po 70 din, koprski po 80 din, v »Česnje« so nastavili prav tako ceno. Za oba pa so enako ceno nastavili, se glede na to, da je bila prodajna cena različna, v »Visnji«, »Česnje« in »Jagodi«, in sicer povsod na 70 din.

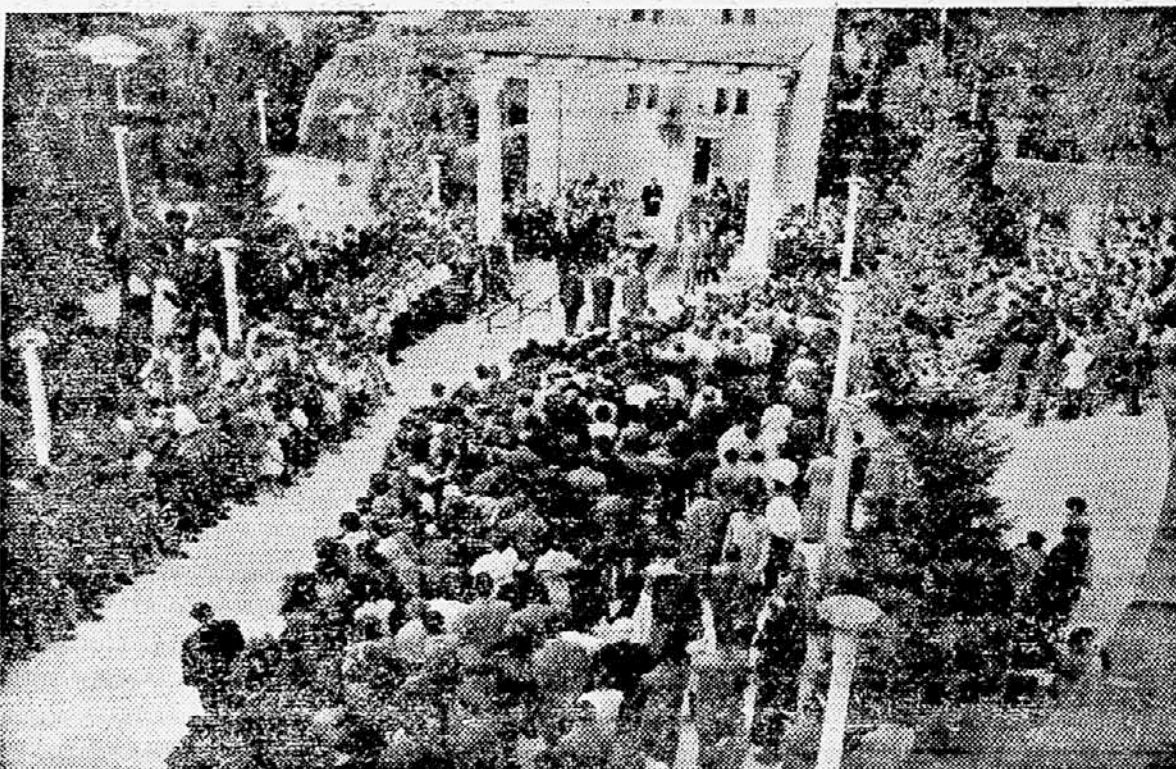
Odkupna cena marelice je bila 70 dinarjev, groziti pa jih je detalistični mreži prodal po 82 din, potrošnikom pa so jih prodajali v »Povrtnini« po 110 din. Gospodarska poslovnica zveza je prodajala po 120 din, v »Česnje« po 120 dinarjev za kilogram. To se pravi, da so trgovci v malo-prodajni mreži pri vsakem kilogramu marelice zaslužili od 15 do 28 dinarjev. Res je, da se prav to sadi hitro kvari in da je kolo visok, vendar je treba po drugi strani tudi vedeti, da malo-prodajni mreži dobi prebrano vrsto za prodajo in je tukaj zaslužek več kot nezaslužek. To pa velja tudi za ostale podelke ki se prodajo v trgovinah za sadje in zelenjavo.

Glede na te pojave na trgu s sadjem in zelenjavo je svet za tržišče okrajnega ljudskega odbora v Ljubljani sprejel več sklepov, ki naj trgovce pripravijo k tržni disciplini in morali. Predvsem je bilo sklenjeno, da bodo objavili, kje se skrivajo vzroki za druginjo, ki ji ni opravičila. Razen tega bodo odšli v Ljubljani le tri podjetja za preskrbo s sadjem in zelenjavo, preskrbovalno podjetje pa bo samo prevzelo del detalistične mreže, predvsem pod arkađami ob Ljubljani, kjer bodo s cenami vplivali na posamezne trgovine, da si ne bodo zaračunavale maržo kakor jim bo všeč. Postavljen bo poseben tržni inšpektor samo za trgovine s sadjem in zelenjavo, tržne uprave pa bodo dobile posebno začasno pooblastilo, da same lahko ugotavljajo maržo in njeno upravičenost.

Vikolikor ti ukrepi ne bodo zadostovali, da se uvede disciplina in red v malo-prodajnih trgovinah s sadjem in zelenjavo, pa je svet za tržišče sklenil, da bo sam predpisoval maržo, to je razliko med prodajno ceno grozista in prodajno ceno v detalistični trgovini. Če bo ta ukrep potreben, tedaj bo marsikatero podjetje lahko zašlo v dokaj težaven položaj, vendar je svet mnenja, da se bo poslužil tudi tako učinkovitih ukrepov, samo da se cene stabilizirajo in da ne bodo odvisne od volje posameznika v trgovski poslovalnici.

Milan Pogačnik

ZADNJA POT SABINE STADLERJEVE — BREDE

V nedeljo popoldne ob petih smo spremili na zadnjo pot našo drago tovarišico Sabino Stadlerjevo in se za vedno poslovili od nje. Na Zalah se je zbrala velika množica njenih prijateljev in znancev, soborcev iz težkih vojni dni in tovarišev, ki jih je s pokojno tovarišico Sabino povezovalo skupno delo. Ta velika udeležba na njeni zadnji poti je bila vsekakor dokaz, kako težko nas je vse prizadela njena izguba in kako draga nam je bila vsaka. To so še posebej poudarili tovariši, ki so ji spregovorili ob slovesu v imenu Zveze borcev in drugih množičnih organizacij, v imenu telovadcev »Partizana« in v imenu njene službene ustanove. Pretresljivo in težko je bilo slovo od nje, po kateri je ostala v naših vrstah tako velika vrzel. In prav zato vemo, da bo spomin nanjo večno živel med nami.

Kako povečati izvoz

(Od našega beogradskega dopisnika)

Podatki o našem dosedanjem letošnjem izvozu kažejo, da izvažamo za 15—16 odstotkov blaga več kot lani. Tega vsekakor ne gre pocenjevati, vendar pa s tem uspehom ne moremo biti popolnoma zadovoljni. Ena glavnih nalog našega gospodarstva je ta, da še nadalje povečamo tempo našega izvoza, če je le mogoče ne pa samo da obdržimo dosedanjega. Od tega, kako bomo uspeli v izvozu, je odvisna cela vrsta vprašanj našega gospodarstva. Iz tega tudi izvira nujnost, da storimo vse, kar moremo, za povečanje izvoza, tako da nam bo to dala čimveč možnosti za naš nadaljnji gospodarski razvoj.

Možnosti za nadaljnje povečanje pa imamo kljub raznim težavam, do katerih je prišlo na svetovnem trgu. Z boljšo organizacijo izvoza in z ustreznimi spremembami izvoznega sistema lahko v tej smeri mnogo dosežemo.

Naš letošnji planirani izvoz je za okoli 18 odstotkov večji kot je bil lanski. Tako visoko raven izvoza pa moramo doseči v po-

gojih upadanja konjunktura na zahodnih tržiščih in v pogojih povečanih prizadevanj za stabilizacijo našega notranjega trga in za povečanje osebne potrošnje. Ti pogoji nikakor niso ugodni za povečanje izvoza, vendar pa tudi niso takšni, da ne bi mogli z ustreznimi ukrepi in povečanimi prizadevanji povečati našega izvoza.

Upadanje gospodarske konjunktura na zahodnih tržiščih je že lani povzročalo razne težave v izvozu industrijskega blaga predvsem v izvozu barvastih kovin in njihovih izdelkov, dalje proizvodov črne metalurgije, lesne industrije itd. Veliko manj so te težave na inozemskem trgu vplivale na izvoz kmetijskih pridelkov, pri katerih se je pokazala recesija na Zahodu pravzaprav samo pri izvozu korenje.

Povečana vloga kmetijstva v izvozu

Manjši izvoz industrijskih izdelkov, kot smo planirali, smo nadomestili s povečanim izvozom kmetijskih pridelkov, kar

nam je omogočila lanska dobra letina. V pristojnih krogih sodijo, da bo vloga kmetijstva letos in v prihodnjih letih odločilna za naš izvoz. Ne da bi zapostavljali izvoz industrijskih izdelkov in ne da bi zmanjšali prizadevanja za čimvečje povečanje tega izvoza, lahko vseeno rečemo, da lahko samo povečanje izvoza kmetijskih pridelkov resno izboljša našo plačilno bilanco z inozemstvom. Upanje je za izvoz je na inozemskih tržiščih dobro, saj je konjunktura kmetijskih pridelkov stabilna, povpraševanje po teh izdelkih pa enakovredno.

Široke možnosti za povečanje izvoza kmetijskih pridelkov imamo predvsem v živinoreji in živilski industriji. Toda tudi tu so razni problemi in rešitvi le-teh moramo posvetiti vso potrebno pozornost.

Glede kmetijskih pridelkov je pri nas še vedno nered, tako glede njihove proizvodnje, kakor tudi glede njihove prodaje v inozemstvu. Imamo na primer problem tipizacije proizvo-

dov živilske industrije. Te proizvode moramo tipizirati in standardizirati, kajti samo s tem bomo dosegli njihov renome. Ugled naših izdelkov v inozemstvu večkrat trpi tudi zaradi neizdelanega sistema kontrole njihove kakovosti. Izdelava ustreznih zakonskih predpisov, ki bodo uredili ta vprašanja, je zato postala pereča.

Zelo pereče vprašanje pri izvozu kmetijskih izdelkov je tudi vprašanje povečanja njihovega asortimenta in sploh povečanja števila raznih kmetijskih pridelkov za izvoz. Sedaj je naš obvezni najpomembnejši kmetijski izvozni artikel korenje. Brž ko je letina korenje malo slabša, naš kmetijski izvoz takoj znatno upade. Skoro popolnoma smo zanemarili razvoj raznih vej kmetijstva, ki bi lahko hitro rodile dobre sadove. To velja na primer za izvoz perutnine, za izvoz povrtnine — predvsem zgodnjega paradiznika, kumaric itd. Medtem ko Romunija in Madžarska, ki imata slabše pogoje kot pa mi, izvažata dosti zgodnje zelenjave v Zahodno Nemčijo, Avstrijo itd., se mi na teh trgih z zgodnjo zelenjavo skoraj ne pojavljamo. Zanemarili smo tudi izvoz raznih drugih

artiklov, s katerimi smo svojčas dosegli že lepe uspehe. To velja na primer za izvoz perja, ki smo ga takoj po vojni izvažali (večinoma v Nemčijo) za okoli milijardo deviznih dinarjev, sedaj pa dobivamo od tega izvoza samo okoli 400 milijonov din.

Prizadevanje in ukrepi za izvoz industrijskih izdelkov

Glede industrijskega izvoza poudarjajo, da je treba razne gospodarske instrumente prilagoditi spremenjenim pogojem tega izvoza. Glede premiranj je na primer za drugo leto predvideno, da izvozna podjetja vlagajo del svojih dohodkov skupno za proizvodjaških organizacijami v poseben sklad, ki bi nadomestil izgube zaradi morebitnih sprememb cen. Isto nalogo bi imel tudi podobni zvezni sklad. Gospodarske organizacije s tem tudi same postane zainteresirane za to, da se izvozne premije pravilno določijo.

Predvideno je tudi, da bodo posameznim izvoznikom dajali določene naloge glede izvoza raznih izdelkov, kontingenti za določene vrste blaga pa bi bili določeni za vse leto.

Naša industrija bo morala povečati prizadevanja, da bo od države dobila položaj na raznih tržiščih, obenem pa prodira na tista tržišča, kamor sedaj se ne izvažamo, ali pa izvažamo le zelo malo. Predvsem si moramo prizadevati, da bomo povečali izvoz industrijskih izdelkov na področja tako imenovanih trdnih valut, to se pravi v ZDA, Zahodno Nemčijo itd. Izvoz v Japonsko in afriške države bi bil lahko precej večji, če bi se za to primerno potrudili. V zadnjih letih smo zanemarili izvoz v Južno Ameriko in to moramo popraviti. Jeseni bomo uvedli posebno pomorsko linijo za Južno Ameriko, kar bo dalo nove možnosti za izvoz v to področje sveta.

V pristojnih krogih menijo da planirani industrijski izvoz lahko dosežemo kljub že omenjenim težavam na svetovnem trgu. Potrebno pa je, da proizvodna podjetja in izvozniki razvijajo vse svoje rezerve in možnosti in privzamejo tudi različne sodobne oblike trgovskih transakcij, kot na primer: kompenzacije, vezane posle itd. razen tega pa seveda normalno razvijajo redno izmenjavo.

Oh robn dododikov

Sueški sporazum

Guverner osrednje egiptovske banke el Ameri in predsednik bivše sueške družbe Georges Picot sta predvčerajšnjim v Ženevi podpisala sporazum o odškodnini za nacionalizirani Sueški prekop. Podpisani sporazum je začel veljati takoj. Po določilih sporazuma bo vlada ZAR v prihodnjih dvanajstih letih plačala družbi 23 milijonov funtov sterlingov odškodnine, se odpovedala 15 milijonov dolarjev, ki jih je družba kosirala na račun pristojbin za prevoz po prekopu po nacionalizaciji in prevzela družbo v Egiptu, ki so ga strokovnjaki mednarodne banke ocenili na 30 milijonov funtov sterlingov. Po poročilih opazovalcev sta s sklenjenim sporazumom zadovoljni obe strani.

Tako je bil rešen eden izmed najhujših sporov zadnjih let. Spor, ki je ostal v tako bridkem spominu zaradi vseh dogodkov okrog njega, predvsem pa zaradi anafrofrancoske intervencije v Egiptu, ki se je v kritičnem trenutku grozila spremeniti v svetovni spopad. Koiklor je bilo takrat spregovorjeno o »egiptovski nastitnosti«, »protizakonitem dejanju« itd., je sda jh sporazum izredno razveseljuj dogodek. Danes je bolj ali manj sprejeto dejstvo, celo v krogih, ki se najhuj napadali nacionalizacijo prekopa, da je imel Egipt pravico to storiti. Poleg tega je sporazum dokazal, da mlade arabske države, pa tudi druge, ki jih tako napadajo zaradi nacionalizma, spoštujejo mednarodne obveznosti in običaje, da pa ne prenesejo, če jim hoče kdo vsiljevati svojo voljo in jim ukazovati. Tisti časov je konec. Danes je prekop egiptovski, prevozi po njem potekajo brezhibno in po istih cenah kot prej, družba je dobila odškodnino, in nihče ni na slabšem, ampak kvečjemu na boljšem.

Dobro bi bilo, če bi vsi prizadeti iz tega sporazuma potegnili pravi nauk. Gre za to, da je imperializem, kakršnega skušajo veslele zganjati na Srednjem vzhodu, zastarel in obsojen na smrt. Nacionalnih želja ni mogoče »atreti za vselej in prej, ko se bodo pomirile s tem, prej se bo položaj »omilil« in urenil.

Dobro sprejeta izjava

OD NASEGA STALNEGA DOPIŠNIKA

TRST, 14. julija. Med tržaskimi Slovenci je bila dobro sprejeta izjava novega predsednika vlade, da morajo biti narodnostne značilnosti etničnih manjšin v Italiji ohranjene in da jim mora biti zagotovljen svobodni gospodarski in socialni razvoj. Vendar pa se zdi, da te izjave ne upoštevajo docela tisti, ki sodelujejo na tretjem zasedanju mešanega odbora v palači Chigi, ki bi morali poskrbeti za konkretna priporočila vladi za izvajanje posebnega statuta londonskega memoranduma,

Zato izraža včerajšnji Primorski dnevnik željo, da bi Fanfani, ki je tudi zunanji minister, v smislu svojih programskih besed posegel v delo mešane komisije, kar bi bilo zelo logično tudi sprito njegovega poudarjanja, da bo nova vlada poskrbela, da bodo državljani uživali vse pravice, ki jih jamči ustava. Med temi pravicami pa je tudi enakopravnost etničnih manjšin. Na žalost pa kažejo poročila tukajšnjega nacionalističnega tiska, da bo na pr. vprašanje dvojezičnosti odloženo in da zasedanje ne bo imelo zadovoljivih rezultatov, češ da so Jugoslavlani »nepopustljivi« itd., medtem ko v polemiki trdi, da je »ves Trst« proti kakršni koli dvojezičnosti, ker da je tudi pod Avstrijo ni poznal, kar seveda ni res. Po drugi strani pa PD poudarja, da bi se moralo na tem zasedanju rešiti vsaj vprašanje slovenskega šolstva in urediti vprašanje šolnikov.

Tudi predlog dveh socialističnih parlamentarcev, da se v parlamentu sprejme zakon o tržaski integralni prosti coni, je bil dobro sprejet med Tržasčani, čeprav nimajo mnogo upanja, ker poznajo dejansko negativno stališče demokristjanov glede takega predloga.

Med tem pa se je spor pri tržaski fašistični MSI tako pogolobil, da lahko že govorimo kar o dveh novofašističnih federacijah ali bolje rečeno o dveh pokrajinskih odborih. Prvemu načeljuje dosedanj federalni tajnik Morelli, ki je proglasil avtonomijo in s tem neodvisnost federacije od rimske centralne drugega pa predstavlja komisar (Koprcan) poslanec De Totto, ki ga je ta centrala imenovala. P. vi je v soboto zasedal in razpravljaj — kot da se ni nič zgodilo — o pripravah na morebitne jesenske občinske volitve. Drugi pa je objavil izjavo, da se morajo tudi tržaski fašisti pokora-

Bonnu se ne mudi

OD NASEGA STALNEGA DOPIŠNIKA

BONN, 14. julija (Po telefonu). Bonnu se ne mudi — to je osnovni motiv zahodnonemških krogov na področju odnosov z de Gaulleom po povratku Straussa iz Pariza. Minister za obrambo, ki se je prejšnji teden pojavil v palači Matignon v vlogi poskusnega balona, se je vrnil iz Francije gotovo praznih rok; razgovor z de Gaulleom ni zajadral v politične probleme.

Ni pa nujno, da bi moral minister za vojsko v vsakem primeru in ob vsakem mednarodnem obisku voditi »visoko mednarodno politiko«. To je pravica in dolžnost ministra za zunanje zadeve. Toda v sedanji fazi zahodno nemško-francoskih odnosov dobiva poseben pomen dejstvo, da problem, ki muči eno in drugo stran, niso niti omenili.

De Gaulle ni razumel prvega zahodnonemškega politika, ki je prišel v Pariz, in tako so se vse rezerve o morebitnem »nebežnem kurzu« novega šefa francoske vlade razblinile. Če tudi ni moč govoriti o odkritem spopadu dosedanjega — milo rečeno — rezerviranega zadržanja zahodnonemškega premiera, ne moremo vpisati v aktivno odnosov Pariz-Bonn, ki so se — kot trdijo tu — zadnja leta razvijali zelo ugodno.

Bojazen, da Francija spet

stremi k vodilni vlogi v zahodni Evropi, brez morebitne naslonitve na ZDA in zahodnoevropsko integracijo, meče največ sence na te odnose, da de Gaulleove atomske ambicije pa so to bojazen še okrepile. Razvoj atomskih raziskovanj v Franciji z zahodno-nemskim finančnim deležem, je bil predviden že prej. To bi za Francijo pomenilo trdno materialno osnovo za nagel razvoj nuklearne oborožitve, za Zahodno Nemčijo pa bi bila dobra rešitev, s katero bi premostili prepoved, ki jo vsebuje pariška pogodba o proizvodnji ABC orožja.

Tako pa po de Gaullovih zahtevah, Bonnu ne preostane nič drugega, kot da stoicno izjavi, da nihče ne more Franciji preprečiti proizvodnje atomskega orožja, če jo lahko tudi finansira.

Slišijo se tudi glasovi o francoskih zahtevah, po plačevanju

stroškov za francoske čete v Zahodni Nemčiji. Kot tudi v primeru Velike Britanije, je odločitev prepuščena organu atlantskega pakta, kajti Bonn je plačevanje zavrnil z osnovno obrazložitvijo, da so francoske sile zaradi vojne v Alžiriji na področju Zvezne republike zmanjšane na najmanjšo mero. Na manjka niti vesti, da je »malenkost«, ki znaša 200 milijonov mark, kolikor ji mora plačati, bila prvotno namenjena atomski oborožitvi Francije in da ji zato tega zneska res ni treba plačati.

Težave okoli razčiščevanja teh dvomov, čeprav formalnih, so se tu že pokazale. Tu se pojavlja vprašanje morebitnega sestanka predsednikov vlad. Adenauer je starejši po letih in po svojem položaju, zato bi moral biti pobudnik de Gaulle.

Na drugi strani generalove trditve o premagani Nemčiji, s katero se ni skienjena niti mirovna pogodba — pravi francosko stališče — umika to »prvenstvo«. Seveda je to samo formalni odraz problema. V resnici gre za mnogo hujše in daljnosežnejše vprašanje. Kaj bo z »malo Evropo« s svobodno trgovinsko cono in sploh z evropsko integracijo, ki je zagotavljala Zahodni Nemčiji popolno enakopravnost v okviru evropskih institucij s Francijo in v kateri sedaj general de Gaulle stremi k prvenstvu. Zdi se, da ukrepa Bonn v vseh teh zadevah po preizkušenem receptu pušča, da se de Gaulle kuha v lastni omaki.

Danes so tudi objavili, da bo kancler Adenauer svoj letni dopust zaključil šele sredi septembra in tako pred tem datumom ni mogoče računati na sestanek obeh predsednikov. Bonnu se ne mudi — to je osnovni zahodno-nemški motiv.

Djordje Zelmanovič

TRGOVINSKI DEFICIT GRČIJE

Atene, 14. jul. (Tanjug). Grški gospodarski krogi izražajo v zadnjem času nasprotujoča si stališča, kadar odgovarjajo na vprašanje, kako naj bi odpravili trgovinski debelans, ki iz leta v leto narašča. Medtem ko del gospodarstvenikov smatra, da je treba še nadalje vzdrževati svobodni uvoz ter zmanjševati deficit s povečanjem izvoza grškega blaga, to je stališče, ki ga zastopa tudi vlada, pa drugi gospodarstveniki, med katerimi je tudi guverner grške banke Zolotos predlagajo, naj bi uvedli določene omejitve pri uvozu tujega blaga, predvsem za luksuzne predmete.

Trgovinski deficit Grčije se je v zadnjih štirih letih gibal od 3 milijard 480 milijonov drahov v letu 1953 do 9 milijard 163 milijonov drahov v letu 1957. Naraščanje deficita je spremljalo zmanjšanje proizvodnje v nekaterih domačih industrijskih panogah, kakor tudi ustvarjanje vedno večjih zalog, tako domačega kot tujega blaga, kar je povzročalo pojav zmrzovanja obratnega kapitala.

Trgovinski minister v grški vladi Dertilis je ta položaj označil kot zelo neugoden. Meni, da je položaj Grčije med državami evropske plačilne unije zelo težaven, ker članice te organiza-

cije kažejo zelo malo zanimanja za izvajanje svojih obveznosti do Grčije. Ze dolgo se zapaja, da evropske države, izkoriščajo režim svobodnega uvoza v Grčijo, izvažajo v to deželo nesorazmerno več svojih proizvodov kakor pa uvažajo grškega blaga. Ker grška vlada ne more dobiti pomoči za izvoz svojega blaga na Zahod, se sedaj pogaja z različnimi vzhodnoevropskimi državami, da bi jim prodala velike zaloge kmetijskih pridelkov, zlasti tobaka.

»Buržoazni desničarji«

Vsi kaznovani partijski in državni voditelji na Kitajskem so bili obtoženi, da »nasprotujejo liniji partije«

PEKING, 14. julija (Tanjug). Clan izvršnega komiteja KP Kitajske za provinco Hopei Liu Hung Tao je bil odstranjen z vseh političnih in partijskih položajev, ker je »okoreli buržoazni individualist, antipartijska osebnost in buržoazni desničar«. Casopis »Žen Min Zi Bao«, ki je objavil to vest, da je Liu Hung Tao »ostro napadel Partijo in vlado, zlasti v vprašanju irigacijskih problemov«.

V poročilu je navedeno, da je Liu Hung Tao »podpiral bivšega predsednika sindikalne federacije za provinco Hopei Tu Čun Hsuna, v njegovi protipartijski dejavnosti«. Ple-

kaznovani nekateri visoki partijski voditelji ter šef pravosodnega sektorja Čang Čun Čung. V provinci Junan pa sta bila kaznovana in izključena člana izvršnega komiteja Vang Čing Ju in Kheng Tung, od katerih je drugi vodil organizacijski komite, prvi pa je bil njegov namestnik. Oba sta bila razrešena vseh partijskih in državnih funkcij.

Vsi kaznovani partijski in državni voditelji so bili obtoženi zaradi »nasprotovanja liniji Partije«, posamezne razlike v njihovi krivdi so bile izražene le v tem, da je do »prekršitve partijske linije« prišlo v stališču do manjšinskih problemov, vloge sindikatov, ostrine boja proti kontrarevoluciji ali pa zaradi »splošnih revizionističnih težnje«.

POLOŽAJ V LIBANONU

Uporniki zahtevajo odstop

Saeb Salem je izjavil, da bo uporniška opozicija nadaljevala z akcijami vse dolje, dokler bo predsednik Chamour na svojem položaju

BEJRUT, 14. julija (AFP). Opazovalna komisija Združenih narodov v Libanonu je danes zaprosila generalnega sekretarja mednarodne organizacije Hammarskjöld, naj pošlje v Libanon še 25 opazovalcev. V Libanon bodo poslali tudi novo opremo za opazovalce Združenih narodov.

Kakor poroča Reuter, bo ameriška vlada verjetno zahtevala od Kongresa, da odobri Libanonu pomoč za poravnava škod.

ki je nastala med neredi v tej deželi. Vprašanje izredne ameriške pomoči so že proučili z libanonskimi predstavniki. Mnenja so deljena, toda nekatere osebnosti menijo, da bi morale ZDA dati Libanonu takoj na razpolago nad 20 milijonov dolarjev. Dosedanja redna ameriška pomoč Libanonu je znašala letno manj kot polovico tega zneska.

Uporniški voditelj v Libanonu Saeb Salem je sinoči izjavil, da bo uporniška opozicija nadaljevala s svojimi akcijami vse dolje, dokler bo predsednik Chamoun na svojem položaju. Tudi če bi bil na volitvah 24. julija izvoljen nov predsednik, »bomo mi nadaljevali s svojimi akcijami, ker ne bomo priznali nobenih rezultatov volitev, dokler je Chamoun na oblasti«, je izjavil Saeb Salem. Dodal je, da uporniki ne bodo priznali nič drugega kakor neposreden odstop predsednika Chamouna. Libanonska skupščina bi se morala sestati 24. julija zaradi volitve novega predsednika. Toda dosedanj predsednik Cha-

Obtožba Sudana

Kairo, 14. jul. (AP) Zunanje ministrstvo Združene arabske republike je včeraj izročilo šefom diplomatskih predstavništev v Kairu kopijo note, v kateri obtožuje Sudan zaradi kršitve sporazuma o razdelitvi voda Nile.

možnosti za trojne razgovore so vedno ugodnejše. Tukajšnji diplomatski opazovalci poudarjajo, da je premier Macmillan že skoraj pripravljen odpotovati v Ženevo ter pozvati predsednika grške vlade Karamanlisa, ki je v Švici na zdravljenju, naj mu pomaga pri obnavljanju reda na nemirnem Cipru. Macmillan hkrati proučuje možnost razgovorov s predsednikom turške vlade Menderesom. Do teh razgovorov bi lahko prišlo v dveh tednih, ko se bo svet ministrov članic bagdadskega pakta sestel v Londonu.

Kakor vsi ostali britanski listi, tudi »News Chronicle« izraža zaskrbljenost zaradi položaja na Cipru. Ta list piše, da je položaj na otoku paradoksalen ter hkrati povzroča in upanje in obup. List meni, da iskra pameti lahko naredi konec temu vprašanju, razum pa morajo imeti skupno vse tri zainteresirane države — Velika Britanija, Grčija in Turčija.

»News Chronicle« deli menja, da bi državljanska vojna na Cipru lahko izzvala samo obup, če pa bi bilo mogoče vzpostaviti spet spoštovanje zakona in obstoječe ureditve, se bo pojupanje. Po mnenju tega lista bi bilo treba predvsem vzpostaviti ponovno zaupanje Cipranov, da so britanski zakoni nepristranski. Dalje bi bilo potrebno »pri- peljati nove čete na Ciper, da

nadaljevali ves včerajšnji dan. Iz Londona pa poročajo, da je vse večji strah pred državljansko vojno na Cipru vplival na pospešitev diplomatskih korakov predsednika britanske vlade Macmillana, da bi se čimprej sestel s premieroma Grčije in Turčije ter skušal obnoviti mir na otoku.

Možnosti za trojne razgovore so vedno ugodnejše. Tukajšnji diplomatski opazovalci poudarjajo, da je premier Macmillan že skoraj pripravljen odpotovati v Ženevo ter pozvati predsednika grške vlade Karamanlisa, ki je v Švici na zdravljenju, naj mu pomaga pri obnavljanju reda na nemirnem Cipru. Macmillan hkrati proučuje možnost razgovorov s predsednikom turške vlade Menderesom. Do teh razgovorov bi lahko prišlo v dveh tednih, ko se bo svet ministrov članic bagdadskega pakta sestel v Londonu.

Sestanek Evroatom

Bruselj, 14. jul. (Reuter)

Danes pričakujejo prihod britanske vladne delegacije in atomskih strokovnjakov v Bruslju, kjer se bodo razgovarjali s predstavniki Evroatoma o sodelovanju Velike Britanije z državami članicami te organizacije na področju atomske energije. Na sestanku Evroatoma, ki se bo začel jutri, bodo sprejeli načrte besedila sporazumov o sodelovanju, ki jih bodo dokončno proučili na prihodnjem zasedanju

Premogovna kriza

Bonn, 14. jul. (Tanjug) Zara-

di nadaljnega zaostrovanja krize pri prodaji premoga v Zahodni Nemčiji, so današnji dan v nekaterih največjih poruških premogovnikih ustavili proizvodnjo. To je bilo v državni rudnikih Hiberniji in Räcklinghausenu, v katerih dela okrog 60.000 rudarjev. Računajo, da so zaloge neprodane premoga v Porurju dosegle okrog 7 milijonov ton. Uprave rudnikov sedaj omejujejo proizvodnjo z uvažanjem tako imenovanih prazničnih dni, to je dni, ko ustavijo proizvodnjo.

TELEGRAMI

PARIZ — V noči od 13. na 14. julij so bili trije atentati na Alžirce. Dva Alžirca pa sta bila ranjena. Od treh ubitih sta bila dva v službi francoske vojske, tretji pa je bil pristaš društva francosko-alžirskega prijateljstva.

MOSKVA — Radio Moskva javlja, da je predsednik češkoslovaške republike in prvi sekretar CK KP ČSR Antonín Novotný po večdnem obisku v Sovjetski zvezi z letalom odpotoval, iz Moskve v Prago. Ob zaključku je bilo objavljeno sporočilo o češkoslovaško-sovjetskih razgovorih.

TEL AVIV — Predsednik Izraela Isak Ben Zvi je odpotoval na uradni obisk v Belgijo in Nizozemsko. V teh državah bo ostal šest dni.

GUANTANAMO (Kuba) — Ameriški kontraadmiral Ellis je sporočil, da so uporniki na Kubi izpustili še 29 ameriških mornarjev, ki so jih zajeli 28. junija tega leta.

RIMUSKI (Kanada) — Na letališču v mestu Rimuski je izbruhnil požar, pri katerem je zagorelo pet letal tipa »Dakota« in upravno poslopje letališča.

DUNAJ — Avstrijo je v zadnjih dveh dneh zajel val vročine. Na Dunaju in v nekaterih drugih mestih v notranjosti države je bila temperatura do 33 stopinj nad ničlo.

PARIZ — Med nedeljskimi prazniki je bilo mrtvih 36 Parižanov, od katerih jih je bilo 25 žrtev avtomobilskih nesreč, 11 pa se jih je utopilo. V zadnjih dveh dneh je 600.000 ljudi odpotovalo iz Pariza v notranjost Francije.

MEXICO CITY — Opozicijska stranka nacionalne akcije Mehike, ki je bila poražena pri sedanjih volitvah, je sklenila, da ne bo sodelovala v volilnem kolektivu, ki bo potrdil rezultate volitev in proglasil novega predsednika Mehike. Stranka ne priznava volilnih rezultatov, ker trdi, da so bile zagrešene nepravilnosti.

CIPER

Novi izredni ukrepi

V vseh večjih mestih na Cipru so uvedli policijsko uro, za vsa prevozna sredstva pa je treba posebno dovoljenje

NIKOZIJA, 14. julija (AFP). Zaradi hudih včerajšnjih incidentov na Cipru je britanski guverner otoka Hugh Foot sprejel razne ukrepe za zadušitev vsake aktivnosti na otoku za 48 ur. V tej zvezi se v vseh večjih mestih na Cipru uvedli policijske ure, prevozna sredstva pa morajo imeti posebno dovoljenje za vožnjo. Svobodno gibanje je bilo prepovedano tudi vsem državljanom. Okrepljene so bile tudi policijske patrulje.

Predstavniki turške manjšine na Cipru pa so sinoči sporočili, da so bili v dveh vaseh na vzhodnem delu otoka ubiti trije turški pastirji, eden pa ranjen. Med včerajšnjim dnem je bilo na otoku še 12 incidentov, od katerih eden v mestni cerkvi v Limasolu. V grškem delu mesta Nikozije pa je bilo streljanje okrog neke goreče hiše. O žrtvah ni bilo nobenega sporočila.

Pozivi, ki so jih voditelji manjšin poslali prebivalstvu Cipra, so ostali med prebivalstvom brez odmeva. Tako so se neredi

nadaljevali ves včerajšnji dan.

Iz Londona pa poročajo, da je vse večji strah pred državljansko vojno na Cipru vplival na pospešitev diplomatskih korakov predsednika britanske vlade Macmillana, da bi se čimprej sestel s premieroma Grčije in Turčije ter skušal obnoviti mir na otoku.

Možnosti za trojne razgovore so vedno ugodnejše. Tukajšnji diplomatski opazovalci poudarjajo, da je premier Macmillan že skoraj pripravljen odpotovati v Ženevo ter pozvati predsednika grške vlade Karamanlisa, ki je v Švici na zdravljenju, naj mu pomaga pri obnavljanju reda na nemirnem Cipru. Macmillan hkrati proučuje možnost razgovorov s predsednikom turške vlade Menderesom. Do teh razgovorov bi lahko prišlo v dveh tednih, ko se bo svet ministrov članic bagdadskega pakta sestel v Londonu.

Kakor vsi ostali britanski listi, tudi »News Chronicle« izraža zaskrbljenost zaradi položaja na Cipru. Ta list piše, da je položaj na otoku paradoksalen ter hkrati povzroča in upanje in obup. List meni, da iskra pameti lahko naredi konec temu vprašanju, razum pa morajo imeti skupno vse tri zainteresirane države — Velika Britanija, Grčija in Turčija.

»News Chronicle« deli menja, da bi državljanska vojna na Cipru lahko izzvala samo obup, če pa bi bilo mogoče vzpostaviti spet spoštovanje zakona in obstoječe ureditve, se bo pojupanje. Po mnenju tega lista bi bilo treba predvsem vzpostaviti ponovno zaupanje Cipranov, da so britanski zakoni nepristranski. Dalje bi bilo potrebno »pri- peljati nove čete na Ciper, da

bi odstranili pojave proturškega razpoloženja v uravi — trdi »News Chronicle«.

»Sportsman« pa izraža mnenje, da ima turški premier Menderes močn t končati nasilje na Cipru, da na njegovo negativno stališče ne daje mnogo upanja. Ker pa se britanska vlada oslanja na Turčijo kot na enega glavnih stebrov svoje »Srednjem vzhodu, po mnenju »Sportsmana« rajb'z ne bi bilo mogoče izvajati pritiska na Menderesa.

Od .ga britanskega tiska samo glasilo KP »Daily Worker« piše, da je prisotnost britanskih čet osnovni vzrok ciprske tragedije.

Voditelj ciprskih Turkov dr. Fadil Kučuk se je danes vrnil iz Ankare. Takoj po vrnitvi je obiskal britanskega guvernerja Foota in se z njim razgovarjal deset minut. Danes popoldne pa je ciprski guverner Foot sprejel tudi župane grških mest na otoku.

Nixon bo obiskal Veliko Britanijo

London, 14. julija. (Reuter) Britansko zunanje ministrstvo je sporočilo, da bo podpredsednik ZDA Richard Nixon novembra tega leta obiskal Veliko Britanijo kot gost britanske vlade. Nixon bo prišel v Britanijo na obisk skupno s svojo soprogo.

Sestanek Evroatom

Bruselj, 14. jul. (Reuter) Danes pričakujejo prihod britanske vladne delegacije in atomskih strokovnjakov v Bruslju, kjer se bodo razgovarjali s predstavniki Evroatoma o sodelovanju Velike Britanije z državami članicami te organizacije na področju atomske energije. Na sestanku Evroatoma, ki se bo začel jutri, bodo sprejeli načrte besedila sporazumov o sodelovanju, ki jih bodo dokončno proučili na prihodnjem zasedanju

Premogovna kriza

Bonn, 14. jul. (Tanjug) Zaredi nadaljnega zaostrovanja krize pri prodaji premoga v Zahodni Nemčiji, so današnji dan v nekaterih največjih poruških premogovnikih ustavili proizvodnjo. To je bilo v državni rudnikih Hiberniji in Räcklinghausenu, v katerih dela okrog 60.000 rudarjev. Računajo, da so zaloge neprodane premoga v Porurju dosegle okrog 7 milijonov ton. Uprave rudnikov sedaj omejujejo proizvodnjo z uvažanjem tako imenovanih prazničnih dni, to je dni, ko ustavijo proizvodnjo.

KIRO, 14. julija (Reuter). Predsednik Južnoarabske lige Monamed el Džifri je postal Zdrženim narodom brozjavko, v kateri zahteva od mednarodne organizacije pomoč »proti britanski agresiji v Laheju«. V brozjavki obsoja ravnanje britanske vlade proti sultanu iz Laheja Aliju Abulu Karimu, ki ga Velika Britanija noče več priznavati. — Džifri navaja v brozjavki generalnega sekretarja OZN Hammarskjöldu, da so britanske čete od 18. aprila okupirale sultanat Lahej, največjo državo v Adenskem protektoratu. Britanci so potepali pravice te dežele, uvedli teror nad prebivalstvom in ropanje imovine. (Na sliki: britanski vojaki v Adenskem protektoratu).

Okrog pohorske vzpenjače

Na svoji nedavni seji je mariborski Mestni svet obravnaval med drugim tudi vprašanje ureditve turističnega centra okrog Pohorske vzpenjače. Ze dosežani promet na vzpenjači kaže, da so se z zgraditvijo tega objekta odprle neslutene možnosti za razvoj turizma. Potrebne pa bodo seveda nadaljnje znatne investicije nujno potrebnih drugih turističnih in športnih objektov, predvsem pa tudi komunikacij. Vsekakor je malo krajev v naši državi, ki bi imeli za razvoj turizma tako ugodne pogoje. Zato jih ne kaže zanemariti, saj bo sodobno urejen turizem prinašal znatne dohodke.

Pohorska vzpenjača je začela obratovati 24. vembra 1957. Ze v kratki dobi do konca leta 1957 je prepeljala na vrh Pohorja in nazaj 40.194 potnikov. V letošnjem letu je znašal promet do konca junija že 155.723 potnikov, tako da računajo, da bo znašal celoletni promet nad 300 tisoč potnikov. Ze samo to dokazuje, kako koristna in potrebna je ta turistična naprava. Vse pa kaže, da se bo promet še povečal. Saj zahajajo zdaj na Pohorje ne samo mladi in krepki ljudje, marveč tudi 80-letni upokojenci in otroci.

Cene so zmerne. Da te potegne vzpenjača z vnozja v višino 1020 m v pčilih 15 minutah, plačaš 100 din. Povratna vozovnica stane 150 din, mladinska vozovnica 80, povratna 80, medtem ko imajo skupine, ki se prej prijavijo, 10% popusta. Nočna tarifa — po 21. uri — je nekoliko višja — 250 dinarjev in obratuje vzpenjača, če je prodanih najmanj 8 vozovnic.

Zaradi stalno naraščajočega prometa in vse večje obremenitve pa je obraba naprav, steklenih vrvi, za 100% večja kot je bilo predvidevano in sorazmerno naraščajo tudi vzdrževalni stroški. Razen tega mora osebe delati v dveh izmenah, saj obratuje vzpenjača redno od 5.30 do 20.30, ob sčotah in nedeljah, ko je naval največji, pa dostikrat tudi do polnoči. Ker morajo prihajajoči leto začetni odplačevati anuitete za najete kredite (156 milijonov dinarjev) bodo nujno morali cene vozovnic malenkostno povišati, verjetno za kakih 20 din. Za letos pa bo ostalo pri starem ceniku.

OTROSKE PRIPOVEDKE NA GRAMOFONSKIH PLOŠČAH

V naša radia in televizije ni stara gramofonska plošča izgubila svojega prvotnega pomena. Nasprotno. Njo vedno bolj uporabljajo, posebno se po iznajdbi snemalne tehnike na mikroploščah s 33 in 45 obrati v minuti. Na te tako imenovane »long play« plošče danes vedno bolj enamejo glasbo ter razne jezikovne tečaje, predavanja, govore, recitacije in celo literarna dela.

Tudi pri nas uporabljamo mikroploščo vedno pogosteje, tako za reprodukcijo glasbenih del, kakor tudi za jezikovne tečaje in predavanja. Naša tovarna plošč »Jugoton« je v tem pogledu precej napredovala in svoje plošče zveza celo v tujino — v deset držav, kjer se jih posebno razveselijo naši izseljenci.

Tovarna »Jugoton« pa je začela te dni izdelovati gramofonske plošče za otroke: »Ju-

Nujno potrebne dopolnitve

Ker je šlo za to, da začne vzpenjača čimprej obratovati, so bile do otvoritve rednega prometa urejene samo najnujnejše naprave. Pri gornji postaji še manjka ustrezna čakalnica in garderoba ter ureditev zunanje okolja. Izdelan je tudi že načrt za restavracijo z manjšim hotelom. Zdjaj je zlasti ob večjem navalu silna gneča, ker ni prostora za čakalnico in blagajno. Vsaj do zime bi bilo treba to urediti, da ljudje ne bodo čakali zunaj v snegu in mrazu. Spodnja postaja že ima urejeno čakalnico z bifejem, okoli pa še čaka na dokončno ureditev.

Najnujnejše so ceste

Od vseh teh del pa je najnujnejša ureditev cest tako pri spodnji kot pri zgornji postaji. Do spodnje postaje vodi sedaj le provizorno urejena cesta, ki ni dovolj utrjena. Potrebne so tudi nekatere izravnave in asfaltiranje cestišča. Zdjaj morajo tako potniki, ki prihajajo iz mesta z avtobusi, avtomobili in kolesi, pa tudi prebivalci ob cestni požirali poleti strahotnih prah, pozimi pa luč cesto zalilo blato, če dotlej še ne bo urejena. Občina Maribor-Tabor, v katere področje spadajo te ceste, je v ta namen že zaprosila za kredit. Za najnujnejša dela na odseku ceste od spodnje postaje do Radvanjske ceste je potrebnih 68 milijonov, v celoti pa je treba temeljito urediti 8 km ceste, za kar je potrebnih okrog 200 milijonov din. Za ureditev neposrednega okolja spodnje postaje

je mestni svet odobril 10 milijonov din. Mimo tega je treba pri zgornji postaji urediti avtomobilsko cesto od postaje do najbližjih planinskih domov, to je do Železniškega doma, Poštarskega doma in priključek na avtomobilsko cesto Hoče-Areh.

Izgraditev turističnega centra

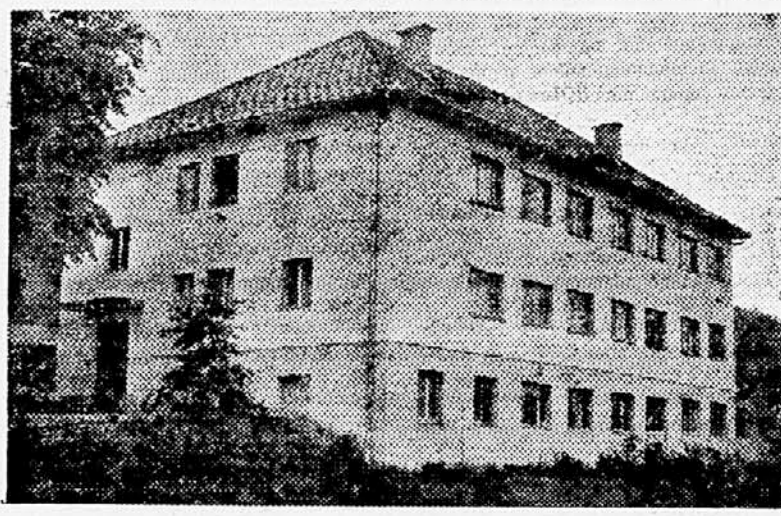
Pohorska vzpenjača pa bo prišla do polne veljave šele takrat, ko bo zgrajen celotni turistični center na vzhodnem pobočju Pohorja. To seveda zahteva znatna denarna sredstva. Zato taka izgraditev ni mogoča nankrat, marveč v etapah.

Neposredno ob spodnji postaji vzpenjače je idealen teren za ureditev kopališča. Vode je dovolj na razpolago, saj lahko v ta namen zajamejo radvanjski in pekrski potok. Sončna lega sredi zelenih livad s smrekovim gozdom v neposrednem zaledju in čisti pohorski zrak naravnost kriče po ureditvi sodobno urejenega kopališča. Ne samo, da bi bil s tem rešen problem kopališča za prebivalce na desnem bregu Drave, bi tako kopališče pomenilo tudi veliko pridobitev za vse planinske postojanke na vzhodnem Pohorju. Saj bi letovišarji lahko z vzpenjačo v kratkem času prišli do kopališča, vzpenjača sama pa bi bila mnogo bolj enakomerno frekventirana v obeh smereh ves dan. Kopališče na Mariborskem otoku že davno več ne zadošča in bi se na ta način znatno razbremenilo, planinski domovi pa bi si prihranili velike investicije za zgraditev lastnih kopalnih bazenov.

Poleg kopališča bi bilo treba urediti tudi nekaj športnih naprav, kot so igrišča za odbojko, roket, tenis in ping-pong, morda tudi balnišče, tako da bi obiskovalci kopališča imeli vse možnosti za telesno kulturo. Terenov za to ne manjka.

Zamišljena je tudi ureditev prostora za camping in za postavitve weekend-hilov, tako da bi delovni ljudje Maribora v neposredni bližini imeli vse, kar je potrebno za oddih in okrepitev.

Tudi za zmski šport so idealni tereni tako ob spodnji kot ob zgornji postaji. Treba jih bo le urbanistično zajeti in razmejiti.

Belokranjska trikotna industrija domuje v Metliki kar v dveh stavbah, to pa seveda ovira širši in hitrejši razvoj tovarne

Poleg že obstoječe sedežne žice Branika bi bilo treba urediti na gornjih smučiščih še nekaj vlečnih žicnic za smučarje. Ker bo na Glazuti zgrajen v bližnji bodočnosti tudi Dom Partizana in se bo smučarski šport še bolj razmahnil, bi se te turistične naprave več kot izplačale. Kopališče ob spodnji postaji bi pozimi lahko služilo tudi za drsalice in hokej. Ti dve športni panogi doslej v Mariboru zaradi pomanjkanja ustreznih objektov nista prišli do veljave.

Ker je vse to za Maribor turistično najvažnejši problem, je Mestni svet sklenil, naj izdela urbanistična komisija okvirni načrt, občina Maribor-Tabor pa bo nato poskrbela za celotno ureditev. Tako izdelan načrt bi se nato postopno izvajal v skladu z razpoložljivimi sredstvi. Za Maribor bi pomenilo to ogromno pridobitev na področju turizma, saj bi bil tako športni center na Pohorju skupno z jezzeri ob hidrocentralah na Dravi, ki omogočajo vse vrste vodnega športa, edinstven v vsej državi in brez dvoma velika privlačnost za domače in tuje turiste.

R. O.

Usluženka v »BETI« Milica se je na našo prošnjo oblekla v majico, ki jo bo tovarna spomladi dala na trg. Pomladanske in poletne majice so imitacija nylon velurja in bodo zaradi sorazmerno nizke cene dostopne vsem, ki zdaj le težko plačujejo visoke cene za uvožene majice iste kakovosti

Novi izdelki v »Beti«

V Metliki domuje v dveh stavbah Belokranjska trikotna industrija »Beti«. V njej delajo predvsem dekleta iz Metlike in okolice. Zaposeljevanje v metliški trikotni tovarni je bilo dobrodošel izhod, ker v marsikateri družini zemlja ne more hraniti vseh članov, industrija pa je v Beli krajini bolj redka.

Tovarna se mora še vedno boriti z začetnimi težavami. Primanjkuje jim nekateri potrebni stroji, delavce se čele v proizvodnem procesu privajajo svojemu delu, nimajo primerljivih prostorov itd.

Tovarna »Beti« ima sicer sorazmerno precej strojev in orodij, ki jih je dobila tudi sedaj za uvajanje novih izdelkov, vendar

pa ima še večje možnosti za razvoj, ta pa je spet pogojen z novo mehanizacijo delovnega procesa. Domačinke prihajajo v tovarno večinoma iz vasi in svojega dela še ne poznajo. Dokler se popolnoma ne privadijo, traja seveda precej časa in proizvodnja tedaj ni velika. Pomankarje primernih prostorov je v metliški trikotni industriji precejšen problem. Tovarna namreč dela v dveh nadstropjih, precej oddaljenih poslopih. To močno ovira kontrolo proizvodnega procesa in tudi zmanjšuje možnost vpeljave novih proizvodnih postopkov. Razen tega pa morajo pošiljati svoje izdelke na barvanje v Kranj. To dvigla proizvodno ceno in predstavlja hkrati precejšnjo izgubo časa.

Vodstvo tovarne se s temi problemi precej ukvarja. Seveda pa njihova rešitev ni odvisna le od tovarne, ampak tudi od višjih odgovornih organov. Investicijski krediti vsaj za nekatere dopolnitve vsekakor ne predstavljajo tako visoke vsote, da bi bila nedosegljiva. Na vsak način pa bi bil ta denar tu dobro naložen in bi se kaj kmalu obrestoval.

Na spomlad bo belokranjska trikotna industrija »Beti« poslala na trg nove izdelke. Vzor-

ce imajo že izdelane. Po njih sodeč bo to vsekakor prijetna novost za potrošnice. Do sedaj smo take majice uvažali iz tujine. »Beti« pa jih bo kot naša prva tovarna začela izdelovati, to pa iz uvožene surovine. Na trg jih bodo poslali po sorazmerno nizki ceni okoli 1200 din, vprašanje pa je seveda, kako jih bo prodajala naša trgovina.

PISMO UREDNISTVU

Pravilen odnos do potrošnika

V tukajšnji prodajalnici čevljev »Peko« sem kupil za svojo hčerko par nizkih športnih čevljev. Ko pa je čevlje nekajkrat obula, je na desnem čevlju odstopil podplat. Čevlje sem odnesel v prodajalno »Peko« in prosil, da jih popravijo ali zamenjajo. Poslovodja »Trgovini Živko Stojanovski« je čevlje brez privarjanja sprejel, vendar mi je pojasnil, da čevlje ni izdelala tovarna Peko v Trzinu, temveč tovarna čevljev v Mariboru, Gregorčičeva 78. Dejal je še, da bo čevlje poslal omenjeni tovarni z mojo prošnjo, naj bi čevlje popravili ali pa zamenjali. Po 10 dneh sem dobil iz tovarne drug par čevljev še lepših, kot so bili prvi.

Ta odnos poslovodje v prodajalnici čevljev »Peko«, Živka Stojanovskega in tudi mariborske tovarne čevljev do kupca je vreden pohvale in je primer poštenega ter kulturnega poslovanja.

Jože Hudomal
Bulevar JLA št. 28
Skopje

- OGLAS
- SLOVENSKEM
- POROČEVALCU
- GOTOV
- USPEHI

Irg s kmetijskimi pridelki

Preskrba z govejim mesom je v vseh potrošniških središčih slaba, ker podjetja ne morejo nabaviti zadostnih količin goveje živine. Proizvajalci se namreč še niso orientirali na dogovorjene odkupne cene goveda. V Kopru je bilo n. pr. goveje meso v prodaji samo 11. in 12. t. m. V Gorici se je cena govejega mesa znižala za 20 din povprečno pri vsaki teletčiji in svinjskega mesa je bilo v prodaji dovolj.

Z zelenjavo je bil trg dobro zalozen ter cene padajo. Na Gorickem je zlasti močna ponudba kumaric in fižola v strofju. Izobljšala se je tudi preskrba s sadjem tako v pogledu količin in asortimaja, delno tudi v pogledu kvalitete. Na Gorickem je dobra ponudba breskev, jabolk in hrušk, manjše so pa količine sliv, marelic in smokve. Na tem področju odkupijo dnevno 30 do 40 ton sadja. Glavni kupci tega področja so Ljubljana, Kranj in Reka, manjše količine pa gredo tudi v izvoz. Pri ostalih pridelkih se stanje ni spremenilo.

Okraj	Cene: pri KZ	na drobno	na debelo
JABOLKA:			
Gorica	40	50	50
Koper	45	55	—
Celje	35	50	42
SLIVKE:			
Gorica	45	60	60
Koper	60	75	—
Celje	70	100	90
BRESKVE:			
Koper	120	135	—
Celje	80	120	105
Gorica (I)	70	80	80
GOVEDO srednje kvalitete:			
Gorica	115	300	—
Koper	—	295	—
Ljubljana	130	270	—
Celje	125	270	—
TELETA:			
Gorica	210	360	—
Koper	220	350	—
Ljubljana	200	350	—
Celje	185	320	—
PRAŠICI:			
Gorica	185	350	—
Ljubljana	200	400	—
Celje	200	360	—
JAJCA:			
Gorica	15	18	—
Koper	18	19	—
Ljubljana	17	18	—
Celje	13	16	—
MLEKO:			
Gorica	24	32	—
Koper	25	36	—
Ljubljana	27	31	—
Celje	24,5	36	—
BUČKE:			
Gorica	12	20	—
Koper	15	20	—
KUMARICE:			
Gorica	12	20	—
Koper	30	55	—
Celje	50	90	60
PAPRIKA:			
Ljubljana	—	140	110
Celje	80	140	115
ČESNJE:			
Gorica	30	40	—
MARELICE:			
Gorica	80	190	—
Koper	105	120	—
SLIVE zgodnje:			
Gorica	40	50	—
Koper	100	119	—
Ljubljana	—	150	135
KROMPIR:			
Gorica	30	32	32
Koper	40	45	—
Ljubljana	—	44	34
Celje	34	50	42
FIŽOL v zrnu:			
Gorica	—	85	75
Koper	80	100	—
Ljubljana	—	90	72
Celje	65	90	80
ZELJE:			
Gorica	35	40	—
Koper	40	60	45
Ljubljana	—	60	49
Celje	22	36	30
CEBULA:			
Gorica	40	50	—
Koper	40	60	45
Ljubljana	—	60	19
Celje	46	70	61
PARADIZNIK:			
Gorica	—	70	—
Koper	30	52	35
Ljubljana	—	70	56
Celje	50	80	67
ČOČOL v strofju:			
Gorica	—	70	—
Koper	70	85	—
Ljubljana	—	100	82
Celje	50	80	60

Gospodarske perspektive Krasa

(Po zveznem posvetovanju v Splitu)

Kraško območje Slovenije, Hrvatske, Bosne in Hercegovine ter Črne gore zajema nekaj nad eno petino površine FLRJ in eno sedmino njene prebivalstva. Dostojni pomeni v glavnem opušteno in močno pasivo območje z zelo poredko in vsestransko problematiko. Da bi se prvič v zgodovini Krasa lotili obravnavanja njegove problematike kompleksno, v celoti, so zveze društev gozdarjev, agronomov in ekonomistov ter Zvezna zbornica za kmetijstvo in gozdarstvo skoraj tri leta pripravljale material za posvetovanje o problematiki Krasa v zveznem merilu.

Tako je prišlo do zveznega posvetovanja o Krasu v Splitu od 30. VI. do 3. VII., ki so se ga udeležili tudi naši vidnejši politični predstavniki. Tudi mednarodna organizacija FAO je poslala svoje predstavnike. Sodelovalo je nad 200 ekonomistov, agronomov, gozdarjev ter strokovnjakov ostalih gospodarskih panog, nekaj predstavnikov Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti iz Zagreba in številni ljudski poslanci.

Kras je po gospodarskem razvoju in naravnih pogojih zelo različen. Tako znasa v posameznih območjih letni kosmati narodni dohodek na prebivalstvo povprečno eno tretjino povprečnega narodnega dohodka v FLRJ. Enako je tudi razmerje med povprečnim kastrokim dohodkom Krasa in FLRJ. Medtem ko je povprečni narodni dohodek na prebivalca v okraju Reka daleč nad povprečjem FLRJ, pa znasa v nekaterih okrajih Bosne in Hercegovine le eno osmino povprečja za okraj Reka. Tako je v okrajih Split, Pulj, Šibenik itd., izredno močno razvita industrija, hkrati pa kmetijstvo zelo zanemarjeno. Splošni gospodarski predpisi ne dajo možnosti industrijskim sredstvom, da bi le-ta lahko pomagala svoji daljnji okolici. Vse-kakor pa je značilno, da daje kraško območje letno 97 milijard dinarjev manj narodnega dohodka, kot bi ga sicer moralo dati v jugoslovanskem povprečju.

Ob splošnem pomanjkanju

treba to dejavnost spodbujati s pravilno odkupno ceno po kakovosti pridelka. Tudi sadjarstvo ima dobre naravne pogoje za razvoj, vendar je predelava sadja (n. pr. smokve) zelo nesodobna, kar močno ovira prodajo pridelkov. Posebno veliko je povpraševanje v inozemstvu po naši dalmatinski višnji maraski, ki odlično uspeva na podlagi divje rastoče rešilke. Med drugim je dolina Neretve pravi raj za sadjarstvo in za gojenje tobaka.

Edino vinogradništvo se razvija precej dobro zaradi ugodne cene vina.

Med vsemi gospodarskimi panogami je ribištvo najbolj napredovalo. Moderniziralo je ribolov z motornimi ladjami in sodobnimi lovniimi napravami ter pripravami za ugotavljanje velikih ribljih jat in za obveščanje. Za izvoz predelane ribe dobimo letno 5 milijonov dolarjev. Toda treba bo še mnogo investirati, da bi lahko v celoti izrabili bogastvo našega morja.

Zivinoreji na Krasu primanjkuje okrog eno tretjino krme, katero mora živina iskati po goličevah, da sploh ostane pri življenju. O kakem redu ali pregonskem načinu na skupnih pašnikih ni sledu. Na poljih ne pridelujejo skoraj nič krmne, čeprav bi jo lahko zelo veliko pridobivali, s čimer bi se tudi povečala proizvodnja gnoj in povečali donosi dru-

gih poljskih pridelkov. Tudi napajalnice na pašnikih ni najti in živina prehodi velikanske razdalje, da pride do vode.

V dosedanjih pogojih in z dosedanjimi metodami dela je imelo gozdarstvo kaj težavne pogoje za uspeh, saj so prav vse površine, ki naj bi se pravegozdi, preobremenjene s pašo. Hkrati pa se pustenje ostankov nekdanjih gozdov zaradi sečnje za drva in zaradi pašne nadaljuje. V zadnjih 100 letih je bilo pogozdenih komaj 60.000 hektarov, kar je zelo nezadostno v primerjavi s 700.000 hektari goličav, ki naj bi jih pogozdili. Za naprej se bo moralo gozdarstvo posvetiti bolj zasajanju gozdnih pasov za zaščito poljedelskih kultur proti burji, za zaščito proti odnašanju tal ter predvsem za ustvarjanje gozdnatih pašnikov. Zalostno pa je — kakor je poudaril na posvetovanju tudi predstavnik naše vojne mornarice — da je okraj Dubrovnik ukinil gozdno upravo na Korčuli zato, ker se ni mogla vzdrževati iz lastnih sredstev.

Eden najvažnejših kraških problemov je izkoriščanje vode in vodnih tokov za preskrbo prebivalstva z vodo, za umetni dež na poljih ter za hidrocentrale. V območju okraja Zadar so zelo obsežne ravnine z globoko zemljo (Ravni kotari). Stroški za vodovod za namakanje zemlje bi znašali tri milijarde dinarjev ter bi se decela izplačali že v drugem letu. Tako povirne investicije bi nato lahko vlagali v druge donosne objekte.

Zmogljivosti vodnih tokov na Krasu so ogromne ter največje prav pozimi, ko srednji Evropi močno primanjkuje električne energije. Kras ima tudi velikanske zaloge boksita, ki ga izvažamo celo v inozem-

stvo, medtem ko bi lahko z električno energijo rudo doma predelovali v aluminij. Računajo, da zmora sam Kras proizvoditi energijo 30—50 % več električne energije, kot jo danes proizvaja Jugoslavija v celoti. Zdjaj pa izkoriščamo komaj eno sedmino vodne energije Krasa. Hidrocentrale lahko ustvarjajo velikska akumulacijska jezera, ki bodo koristila tudi kmetijstvu ob suši. Tako HC gradijo danes pri Petru nad Sinjem, ki bo imela 22 km dolgo akumulacijsko jezero. Drugo HC gradijo tudi na reki Cetini nad Omišem. Zanimivo je, da je naša vojna mornarica našla z vrtnanjem tudi mnoge podzemne tokove pitne vode v raznih krajih (Hvar, Vis, Korčula, Brač), kjer doslej sploh ni bilo tekoče pitne vode. Vsi ti viri dajejo 55

litrov vode v sekundi, kar znaša 200.000 litrov na uro. Velikansko področje Krasa je brez železnic. Sem spadajo tudi Livno, Duvno in Gacko z neizkoriščenimi premostovniki, ki jih je slabo izrabljajo ter prevažajo premog v Dalmacijo s kamioni. Potrebna je njihova povezava s pristanišči, prav tako pa povezava Sarajeva s pristaniščem Ploče in Dubrovnik z normalno progo. Železnica Beograd-Bar čez Crno goruči nad Sinjem, ki bo imela 22 km dolgo akumulacijsko jezero. Drugo HC gradijo tudi na reki Cetini nad Omišem. Zanimivo je, da je naša vojna mornarica našla z vrtnanjem tudi mnoge podzemne tokove pitne vode v raznih krajih (Hvar, Vis, Korčula, Brač), kjer doslej sploh ni bilo tekoče pitne vode. Vsi ti viri dajejo 55

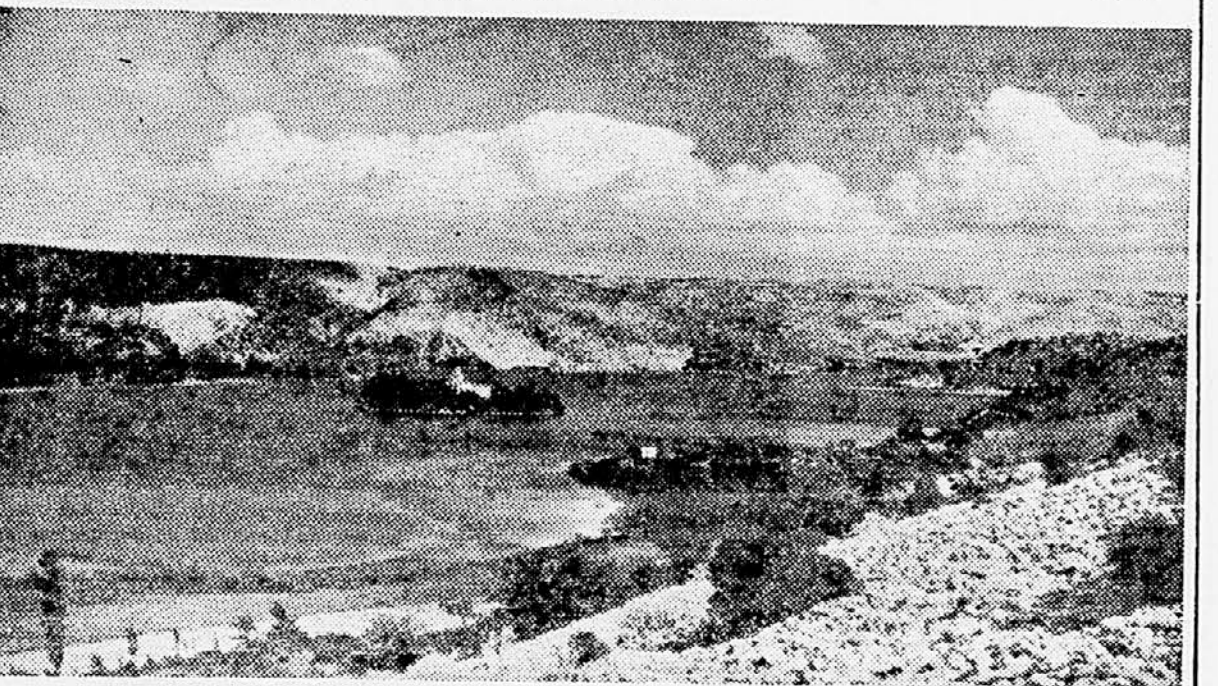
litrov vode v sekundi, kar znaša 200.000 litrov na uro. Velikansko področje Krasa je brez železnic. Sem spadajo tudi Livno, Duvno in Gacko z neizkoriščenimi premostovniki, ki jih je slabo izrabljajo ter prevažajo premog v Dalmacijo s kamioni. Potrebna je njihova povezava s pristanišči, prav tako pa povezava Sarajeva s pristaniščem Ploče in Dubrovnik z normalno progo. Železnica Beograd-Bar čez Crno goruči nad Sinjem, ki bo imela 22 km dolgo akumulacijsko jezero. Drugo HC gradijo tudi na reki Cetini nad Omišem. Zanimivo je, da je naša vojna mornarica našla z vrtnanjem tudi mnoge podzemne tokove pitne vode v raznih krajih (Hvar, Vis, Korčula, Brač), kjer doslej sploh ni bilo tekoče pitne vode. Vsi ti viri dajejo 55

Sklepi posvetovanja predvidevajo v glavnem tele ukrepe: kompleksne gospodarske anali-

ze za posamezna območja Krasa, ustanovitev zveznega organa, republiških in lokalnih organov za reševanje problema Krasa ter inansiranje študija o tej problematiki iz centralnih in lokalnih virov, vlaganje investicij tako po načelu največje rentabilnosti, kakor tudi obliki koristi, izkoriščanje voda za kmetijstvo in elektro-gospodarstvo, sodelovanje s FAO — mednarodno komisijo za spredeženje, pospeševanje intenzivnih kultur ob upoštevanju naravnih pogojev, pospeševanje industrije za predvse kmetijskih pridelkov tri- do petkratno povečanje kmetijske proizvodnje, zaščita gozdarstva, izdaja zakon-skih predpisov za napredek in razvoj gospodarstva na Krasu.

Zvezno posvetovanje je poudarilo potrebo in nakazalo možnosti za rešitev tega stoletnega problema, kakor tudi dolžnost vse naše skupnosti, da pomaga našemu Krasu. To bodo brez dvoma zgodovinski dnevi njegove prihodnosti.

B. V.

JUGOSLOVANSKA KRONIKA

JUBILEJNA RAZSTAVA
PETRA LUBARDE

V novem umetniškem paviljonu v Titogradu so te dni odprli jubilejno umetniško razstavo znanega jugoslovanskega slikarja Petra Lubarde. Otvoritev razstave, ki je bila posvečena 30-letnici njegovega umetniškega dela, so se udele-

Peter Lubarda: Glava konja (detajl) za »Kosovsko bitko«, za katero je dobil nagrado mesta Beograda

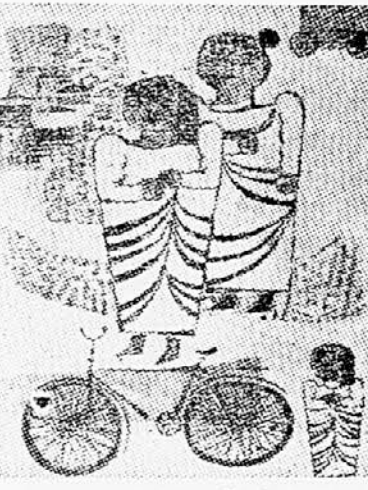
žili tudi najvišji predstavniki republike. Lubarda je ob tej priložnosti razstavil 28 olj novjšega datuma. Kot je znano, je Lubarda, po rodu iz vasi Ljubotin pri Cetinju, dosegel na svoji umetniški poti številna domača in mednarodna priznanja.

DRŽICEV »SKUP« V DUBROVNIKU

V okviru dubrovniških letnih iger je domače dubrovniško Narodno gledališče uprizorilo Držicevo komedijo »Skup«. Letošnji dubrovniški festival je še posebej posvečen 450-letnici tega znanega dubrovniškega komediografa in izvedba »Skupa« je prvo Držicevo delo v letošnjem programu, v katerem bodo sicer igrali Držiceve komedije nekateri naši domači in tuji ansambli. Uprizoritev komedije »Skup« v režiji Koste Spajića je zelo uspela, saj se je to formalno nedokončano renesančno dramsko delo pokazalo v živi predstavi kot izredno dramatična in dinamična komedija, ki je takoj vzpostavila neposreden stik z gledalstvom.

GOSTOVANJE NA KOSMETU

Po Kosmetu je pred kratkim gostovala skupina prvakov beograjskih gledališč. Med njimi so bili n. pr. igralca Mira Stupica in Milivoj Živanović iz Jugoslovanskega dramskega gledališča, režiserka Mira Trifunović, filmski režiser Vekoslav Afric in drugi. Pri svojih umetniških nastopih so tamkajšnjemu prebivalstvu podali podobo Sutjeske v prozi in poeziji naše književnosti.

Dušan Petevski: Izlet

PLENUM FILMSKIH DELAVCEV

Plenum uprave Zveze filmskih delavcev Jugoslavije, ki bi moral biti 18. julija v Pulju, je preložen na jesen, zato da bi se lahko bolje opravile priprave v zvezi z analizo naše kinematografije. Na plenumu bo poleg vprašanj repertoarne politike na dnevnem redu tudi vprašanje delavskega samoupravljanja v filmskih podjetjih ter razprava o vlogi in mestu Zveze filmskih delavcev v okviru družbenih organizacij.

TURNEJE BEOGRAJSKEGA BALETA

Balet beograjske Opere se je pred kratkim vrnil z uspešnega gostovanja v Belgiji in Holandiji. Nastopa beograjskih umetnikov je občinstvo na bruselski svetovni razstavi ter občinstvo iz holandskih mest Amsterdam, Haag in Rotterdam, kjer so sodelovali na prireditvah holandskega festivala, toplo pozdravilo. Člani beograjskega baleta bodo v kratkem sodelovali tudi na dubrovniških letnih iger in v Pulju.

120-LETNICA KNJIŽNICE V KARLOVCU

Mestna knjižnica in čitalnica v Karlovcu je proslavila na slovesen način 120-letnico svojega obstoja. Ta ustanova je bila ustanovljena že leta 1837 ter je s popularizacijo knjige ter organiziranjem raznih prosvetnih prireditev postala eden

izmed glavnih kulturnih činitelj v mestu. Po osvoboditvi se knjižnica sistematično izpopolnjuje. V vrsti novih oddelkov je uredila tudi poseben študijsko-znanstveni oddelke. V okviru proslave jubileja so bile v Karlovcu akademija ter razne prireditve, med njimi tudi odkritje plošče ilirski književnici Dragojli Jarnjević. Knjižnica je odprla tudi svojo novo čitalnico v industrijski četrti mesta.

RETROSPEKTIVNA RAZSTAVA SAVA SUMANOVIĆA

V Mestni galeriji sodobne umetnosti v Zagrebu je odprta retrospektivna razstava slik enega naših najpomembnejših modernističnih avangardnih slikarjev, Sava Sumanovića. Ta avtor, ki se je rodil leta 1896 v Vinkovcih in se je pozneje šolal v Zagrebu in Parizu, kjer se je tudi navezal kubizma in drugih modernih gledanj takratnega časa, je tragično padel kot žrtev fašizma leta 1942 v domačem Sidu. V njegovem razvoju se kljub temu, da se

Sava Sumanović: Most na Sidni (olje 1933)

je ob koncu življenja z veliko ljubeznijo in koloristično tehniko posvečal številnim domačim, zlasti stremilnim motivom, lahko zasleduje bogata panorama slikarskih vprašanj, značilnih za razdobje evropskih iskanj od leta 1920 do 1940.

»IZLET V NEBO« V FILMU

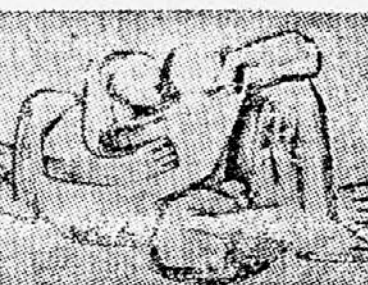
Pred kratkim je v naši kulturni javnosti vzbudil veliko zanimanje književni prvenec beograjske študentke Grozdanke Olujić, katere roman »Izlet v nebo« je bil nagrajen na natečaju Narodne proslave v Sarajevu. Mladopisateljica književnicu so takrat po načinu pisanja in odkritosti primerjali s francosko pisateljico Françoise Sagan. Zdi se je podjete »Bosna-film« odločilo, da bo ta roman tudi filmalo. S snemanjem bodo verjetno začeli že letos. V kolikor pa tega teksta iz življenja beograjskih študentov ne bi posnelo sarajevsko filmsko podjetje, se zanj zanima tudi že beograjsko podjetje »Avala-film«.

RAZSTAVA »CLOVEK IN MORJE«

V Zadru bo v času mednarodnega ribiškega sejma odprta tudi II. mednarodna razstava umetniške fotografije s temo »Človek in morje«. Ze doslej se je prijavilo 300 avtorjev iz 43 držav s 1077 deli. Največ del je prišlo iz Italije, nato pa iz Singapura.

NAJBOLJŠA DELAVSKA UNI-
VERZA MAKEDONIJE

Pri ocenjevanju letošnjega dela delavskih univerz v Makedoniji so priznali prvo nagrado delavski univerzi »Vančo Prke« v Stipu. Ta ljudska univerza združuje s svojo dejavnostjo čez 60.000 delovnih ljudi Stipa in okolice. Vsak prebivalec Stipa je letos najmanj trikrat obiskal razne tečaje seminarjev in predavanj na tej delavski univerzi. Zelo dobre rezultate je dosegla ustanova tudi pri organiziranju kulturno-zabavnega življenja delavcev. Med vzgojnimi vprašanji pa so posvečali največ pozornosti strokovno-tehnični, splošni in družbeno-ekonomski izobrazbi. Te tečaje je obiskovalo preko 15.000 slušateljev.

K. A. Radovan: Dvoje

VEČ DOMAČIH FILMOV

Sekretariat zveznega izvršnega sveta za prosveto in kulturo je sklenil, da so podjetja za prikazovanje filmov dolžna prikazovati tudi določeno število domačih filmov. Podjetja, ki so v preteklem letu prikazala 20 igranih filmov, morajo letos prikazati najmanj dva domača filma. Ona, ki pa so imela na programu preko 150 igranih filmov, bodo morala imeti letos na repertoarju najmanj 16 domačih igranih filmov.

MLADINSKI ROMAN
O SUTJESKI

V Zagrebu je v založbi »Mladost« izšla knjiga »Sonce v dimu« sarajevskega književnika Vladimirja Cerkeza. To je mladinski roman o Sutjeski, v katerem je avtor med drugim prikazal tudi lik narodnega heroja Sava Kovačevića. Knjigo je opremil akademski slikar Marjan Detoni.

»Travniška kronika« Iva Andrića. Druga Andrićeva knjiga »Prokleta avlija« bi morala te dni iziti v slovaškem prevodu. Prav tako bi po pogodbah že morali iziti v Bolgariji Nušićeva »Avtobiografija« in Lalićev roman »Svatba«.

SPLITSKE LETNE IGRE
Včeraj so se začele v Splitu pete poletne splitske prireditve, ki bodo trajale do 15. avgusta. Začetna predstava je bila Verdijeva opera Aida v Peristilu Dioklecianove palače. Skupno bo v času festivala v naravnih amfiteatrir pod vedrim nebom — na Peristilu, v Meštrovičevem Kaštelu in galeriji ter na trgu Bratov Radićev 27 različnih opernih, dramskih, baletnih in koncertnih prireditev.

Na samem Peristilu bodo razen Aide še predstave Antigone, Orfeja, Kralja Ojdpia in Rekviema, več simfoničnih koncertov in nastop ameriškega črnega zbora Smith College Chantex. Razen zagrebske Filharmonije in Malega pozorišča iz Sarajeva sodelujejo na letošnjem festivalu zlasti člani domačega splitskega gledališča, člani orkestru JYM, mednarodna baletna šola Roje-Harmonoš in sindikalne umetniške skupine.

FESTIVAL AMATERSKIH ZBOROV

V Nišu se je zaključil prvi festival amaterskih zborov Srbije. Na tem festivalu je sodelovalo 14 zborov iz Srbije ter po eden pevski zbor iz Slovenije, Hrvatske, Makedonije in Črne gore. Pred zaključnim koncertom so razdelili najboljše spominske plakete.

GLEDALIŠČE
MADŽARSKÉ MANJŠINE

Pri zadnjem razdeljevanju finančnih sredstev iz fonda za razvoj kulture je Svet za kulturo Vojvodine v Novem Sadu med drugim dodelil tudi madžarskemu okrajnemu gledališču v Bački Topoli dotacijo 700.000 din. Ta dotacija predstavlja priznanje za poštovno delo tega ansambla, ki gostuje s svojimi predstavami po vsej Vojvodini. V devetih letih dela je to gledališče madžarske narodne manjšine izvedlo čez 370 predstav, ki jih je gledalo čez 82.000 obiskovalcev.

Po treh letih bo spet nastopil v okviru Ljubljanskih festivalov mednarodno sloveči makedonski ansambel »Tanec« iz Skoplja. V torek 15. in sredo 16. julija bo izvajal v amfiteatralnem letnem gledališču v Kržižankah ob 20.30 silkovit plesni program, ki zajema makedonske narodne pesmi, vrličko kolo, šote, šopsko petorko, srbske narodne igre, folklorno fantazijo, slavenske narodne pesmi, baransko humoresko, saborske igre itd.

Večer za večerom je živahno pred vrati festivalskih Kržižank

Festivalski koncerti

KONCERT ANSAMBLA
SLOVENSKE SOLISTOV

Kaže, da je dirigenta Karla Rupla pri izbiri skladb za koncert ansambla slovenskih solistov bolj vodila želja, da sestavi dopadljiv in učinkovit program kot stremenje, ki ga opažamo pri vodnjih drugih podobnih komornih združenj za odkrivanje neznanih lepot v arhivih založenih in pozabljenih partitur. Popularna in mnogo igrana Mozartova Mala nočna glasba in Čajkovskega Serenada za godalni orkester, banalni Adamčev Akvarel na Ljubljanskem gradu, ki ga danes ni mogoče več uvrstiti v spored brez občutka neugodnosti, in končno znane pesmi Glucka, Pergolesija in Giordana pač ne morejo danes pritegniti posebne pozornosti poslušalca, ki se kolikšaj spozna na komorno literaturo. Zelo bi bili hvaležni dirigentu, če bi nam odkril kakšen orumenel list iz naše glasbene preteklosti oziroma oživel neko nepoznano partituro tujeja skladatelja.

V tako zasnovanem sporedu sta pritegnili vso pozornost dve skladbi: Simfonietta za godala, najnovejšje delo skladatelja L. M. Škerjanca, ki očituje vse značilnosti v koloraturah arije Rosine, nje materije, tekoči logični harmonski razplet, iznajdljivo in virtuozno obvladovanje glasbene arhitekture, predvsem pa bleščeč in barvit zvok. Na žalost to izredno težavno delo ni bilo

izvedeno niti intonacijsko niti ritmično tolikanj skladno in dogmno, da bi prišlo do svoje polne veljave. Druga absolutna novost in zanimivost koncerta je bil Tartinijev violinski koncert v g-molu, skladba, pretkana z vsemi značilnimi tehničnimi kapricami in vragolijami slavnega avtorja znamenitega Vražjega trilčka, ki jo je ritmično sicer malce nemirno, tehnično in muzikalno pa blesteče ter stilno čisto podal Igor Ozim. Naš proslavljeni operni pevec Atilio Planinšek je pesmi Glucka, Pergolesija in Giordana jasno pokazal, da dober operni pevec

se vedno ni tudi dober koncertni in še manj komorni umetnik. Lepota in izrazitost njegovega glasu občutno pojeva v srednjem dinamičnem registru, v mezza-voce, le-ta pa je, kot smo to zlasti občutili na koncertu Helde Marino, osnova resnične in velike komorne pevske umetnosti.

Ansambel slovenskih solistov se nam je predstavil kot soliden orkester, trenutno sicer še nevigiran, brez lastnega stila, ki pa bi se lahko s smotnim in vztrajnim delom razvil v pomemben faktor v našem glasbenem življenju.

VEČER PESMI IN ARIJE HELE MARINO

Koncertni nastop argentinsko-italijanske pevke Helde Marino pomeni odkritje letošnjega festivala. Pevka, ki si je izbrala tehnično izredno zahteven, stilno zelo pester in obsežen program od pesmi starih italijanskih mrtov Benčinja, Caccinija, Stradella, Scarlattija in Pergolesija, preko lirike ruskih skladateljev Rubinsteinja, Musorgskega, Rahmaninova in Rimski-Korjakova do modernih španskih skladateljev, je pokazala izredno muzikalnost ter bogato stilno kulturo: izraziti smisel za čisto komorno pevsko umetnost kot popolno in plemenito obvladovanje operne stroke, kar je umetnica zlasti pokazala v dodanih arijah iz oper Bellinija in Rossinija. Kakšno obvladovanje pevске tehnike, kakšna lahkotnost, sigurnost v koloraturah arije Rosine iz Seviljskega brivca, kakšna toplota in intenzivnost v frazah Pergolesija in Scarlattija, kolikšen zanos in rafiniranost v španskih pesmih! Kot spremljevalec pri klavirju je pianist Marijan Lipovšek pod vtisom visoke umetnosti gostje podal eno izmed svojih najzlahtnejših ustvaritev.

KONCERT AKADEMSKEGA ZBORA »BRANKO KRŠMANOVIĆ«

Mislím, da bi koncert akademskega zbora »Branko Kršmanović« glede na izvajana dela: Slavenski Simfonija Orienta in Carl Orff Afroditin triumf, lahko označil prej kot nekakšno glasbeno senzacijo in ne toliko kot prvovrsten umetniški dogodek, poln žlahtnih emocij Med-

tem ko poskuša Slavenski vzbuditi z vsemi mogočimi balkanskimi in orientalskimi, toda muzikalno zelo skopimi in primitivnimi sredstvi zanimanje za hudobnoevropskega izobraženca in ljubitelja glasbe za svojo umetnost, se Orff po prodornem uspehu Carmine Burane ne more odtrgati od preizkušene sheme, ki polagoma že prehaja v šablon. Zanimivo je, da sta se oba avtorja pri krčevitem iskanju originalnih poti sešir pri istem izvoru: oba izredno zaposljeta tolkalca, oba ljubita neskončno dolge ležeče tone, akorde in ostinate figure ter enobarvne tonske ploskve, oba se navdušujeta nad virtuoznim ritmičnim parladom v zboru in nad drugimi primitivnimi in poceni efekti, ki imajo vtisih »glasbo kaj malo skupnega« (Slavenski I. stavek iz Simfonije Orienta Pogani), tako da je celoten večer občutno bolehal na »notoniji«.

Cepnav izvedba obeh, zelo kompliciranih del, ni bila povsem brezhibna in je bila nesigurnost v pogledu ritma in intonacije, je treba podčrtati veliko disciplino in presenetljivo znanje zbora, njegovo notranje glasovno uravnoveščenost in inteligentno poenostajen umetniški skemu vodji. K uspehu koncerta so mnogo prispevali tudi izvrstni solisti Dubravka Nešović, Vlada Dimitrijević, Dušan Cvejić, Vlado Jusić, predvsem pa Radmila Vasović, predvsem pa sedevla dirigent Bogdan Babić, ki je vodil ogromni aparat s suverenum poznavanjem partiturne in velikih izkustvom.

Uroš Prevorsek

ANTON CERAR DANILO
OB STOLETNICI ROJSTVA

S stoletnico rojstva Antona Cerarja-Danila (roj. 15. julija 1858 v Ljubljani, umrl 23. aprila 1947 prav tam) nas zlasti veže na početke slovenskega gledališča. Usoda mu je dovolila življenje prav do časa prvih let po vojni, četudi je Cerar že kot mladenič nastopil v Slovenskem gledališču v Ljubljani devet let po njegovi ustanovitvi (njegov prvi nastop v gledališču 1876, ustanovitev Dram društva in s tem stalnega Slovenskega gledališča v Ljubljani 1887) in se je s tem pridružil tisti prvi generaciji slovenskih poizkusnih igralcev, ki so omneje postali poklicni. Zraven tega je Cerar po prvih doživetih poizkusih začel nastopati na odru rokodelskih ponočnikov, s katerimi je bil povezan po svojem obrtu, ki ga je učil.

Cerar se je priučil igralstva prave opazovanja igralških »astopov« v emskem gledališču in ob prvih navodilih, ki so mu jih nudili režiserji slo-

venskih iger. Pozneje je mnogo potoval, spoznal češko gledališče v Pragi in zlasti velika nemška gledališča na Dunaju in v nemškem rajhu. Vse to mu je pripomoglo, da je kmalu prešel na karakterne vloge, nedvomno pa sta mu lastna erudicija in nenehno opazovanje igralških dogodkov in perspektive igralskega poklica žarišča dala možnost, da so mu predvsem uspeli domačnostni tipi posameznih figur iz vrst dramatičnih naših prvih romanov. Te tipe je prav vzljubil, kakor jih je ljubilo sodobno občinstvo, in jim je ostajal zvest prav do svojih zadnjih nastopov (vlogo strica Doleja iz Jurčičevega romana »Deseti brat« si je izbral za praznovanje 50-letnice svojega igralskega delovanja in praznanje je Golia ta roman vnovič dramatičiral); te vloge o mu pripomogle do velike popular-

nosti ne samo pri ljubljanskem občinstvu, temveč zlasti po deželi, kadarkoli je kje gostoval sam ali s svojo igralsko skupino. Ni pa ostajal pri teh tipih, temveč je svoj sicer preprosti, toda igralsko dokaj izrazito podajanje realizem uporabljal za kreacije številnih vlog domače in tuje dramatike (Cankar, Finžgar, Ibsen, Suderman, Schönherr, zlasti iz vrstna kreacija »tega igralca« — »Tamieta« itd.).

Ko se je Anton Cerar odločil, da postane poklicni igralec, je s tem zapisal gledališču sebe in vso svojo družino ter naložil na svoja ramena obilico težav, ki so kakor Slovensko gledališče spremljale njegovo življenje dobršno časovno obdobje. Ze kmalu je uvidel, da je zaradi domačih političnih razmer treba gledališče popularizirati na poseben način.

pri čemer je uspel z vrsto gostovanj članov Slovenskega gledališča, ki jih je v začetku našega stoletja takoj po koncu sezone vodil po raznih slovenskih krajih. Propagandistična žilica v njem ga je osvojila tako, da je raztegnil gostovanja tudi na hrvaško Primorje, Slavonijo, Bosno in Srbijo z Beogradom, gostovanja, ki so pomenila njegov organizatorični višek. Nič manj se je v dobi gledališke stiske ni uveljavil v Ljubljani; tu je že zgodaj organiziral od časa do časa kabaretna nastope, ko pa je gledališče ob začetku prve vojne prenehalo, je ustanovil Malo gledališče, kjer je 1915 četica slovenskih igralcev (razen tistih, ki so morali v vojno, odnošno ki so si poiskali zavetje v tujih gledališčih) našla kratkodobno možnost udejstvovanja. Menda Danilo ni nikoli mislil, da bi mogel zares zapu-

stili slovensko osrednje gledališče in Ljubljano; ostal jima je vsekakor zvest do konca življenja, potem ko je pomagal, da se je ob koncu prve vojne gledališče obnovilo in ku je doživel, da je postovanje našega osrednjega gledališča po podržavljenju imelo nepretrgano možnost razvoja, četudi v okviru prepričljivih sredstev. V tej dobi je bil od vseh priznan starosta slovenskih igralcev, ki so mu vsi sloji naroda priznavali njegovo brezkompromisno pripadnost igralskemu stanu in po duhu ter srcu nezlomljivo povezanost s svojimi slovenskim ljudstvom in njegovi težnjami v borbi za obstanek. Potem ko je napisal spominne in je sodeloval v prvih slovenskih filmskih poizkusih kot soigralec, je z vsem svojim izkuštvom in iznajdljivostjo prešel v zgodovino slovenske gledališke kulture.

Janko Traven

Lakandani so ljubazno in veselo ljudstvo. Moški in ženske nosijo dolge bele halje in imajo doolge lase

Zaklad plemena Maya v Bonampaku

Organizacija Unesco bo v kratkem objavila v posebni zbirki reprodukcije slik starejših mehiških umetnosti. V tej zbirki bodo prvič objavljene dragocene freske plemena Maya.

Te freske je odkril povsem slučajno neki ameriški raziskovalec na meji Mehike in Guatemale na zidovih porušene svetlišča sredi pragozda. Ta kraj se imenuje v jeziku plemena Maya »Bonampak«, kar pomeni »poslikani zidovi«. Freske so izredno žive rdeče, rumene, zelene in modre barve ter kažejo obrede domačinov. Domneva se, da so iz 7. stoletja. Ker poznamo iz tega časa le malo umetnin, so freske v Bonampaku še posebno dragocene.

Dostop do tega kraja pa je tako težaven, da se ljubitelji umetnosti verjetno ne bodo nikoli podali na to pot. Se preden bi bilo mogoče speljati primerno pot skozi divljo, hodo freske izgubile. Edina možnost ohraniti jih, bi bila, da jih spravijo na varno pred vročino in uničujočo vlago pragozda v muzej in jih tam vzdržujejo z modernimi sredstvi.

Ekipa organizacije Unesco, ki se je podala na pot, da bi fotografirala freske, je doživela kaj težko in pustolovsko potovanje. Najbližje mesto Tenesque je oddaljeno 15 dni jeze na moli od Bonampaka. Vodiči so s sekači utirali pot skozi pragozd, ki je tako zarasel, da ni mogoče videti neba nad seboj. Čeprav so slišali opice in papige na drevmih in videli sledove jaguarjev, niso uzrli nobene živali. Dva dni so si utirali pot v pekiški vročini. Teden dni se niso sliki, vode so imeli komaj za kuho, vse co povratka v civilizacijo se niso umili.

Med potjo so nekajkrat srečali moše in žene indijskega plemena Lakadonec, ki živijo mnogo bolj primitivno kot njihovi kulturni predniki, ki so poslikali zidove svetlišča v Bonampaku. Se vse do nedavna so tkali na isti prastari način kot njihovi predniki. Pred kratkim pa je umrla zadnja tkalka njihovega plemena. Sedaj si ne morejo več sami izdelovati oblačil. Nekakšno spalnico srajco, ki so jo nosili moški in ženske tega plemena skozi nekaj stoletij, bodo postopoma nadomestila oblačila, ki jih dobijo od raziskovalcev in antropologov.

Pleme šteje le še nekaj sto članov. Pragozda niso nikoli zapustili. Njihova prebivališča so strela iz palmovih vej, podrti s štirimi koli. Edino pohištvo, ki ga poznajo, so nekakšne visoke postelje za spanje. Pridelujejo keruzo, banane in krompir. Ekipa organizacije Unesco je posnela v barvi fotografije freske, ki pokrivajo zidove in strop kamnitega svetlišča. Tudi to delo ni bilo lahko, saj so bile freske prekrita z debelo plastjo kalca, ki so ga morali otirati s petrolejem, da je postal prozoren. Uspešno obdelavo pa je trajal le nekaj ur in so morali kar hitro s fotografiranjem. Projektor so ustavili vsakih 25 minut, da je obdržal normalno toploto.

Pridirni vonj po petroleju in zgozda vročina prav gotovo niso najboljši pogoji za delo umetnostnih fotografov. A tudi vlaga je ogrozila njihove aparate, ki jih je nevarnost hitro začela pokrivati pesen.

Ves ta trud in napor pa ni bil brez uspeha, saj bomo kmalu lahko občudovali freske, dragocene ostanki izgubljene indijske civilizacije.

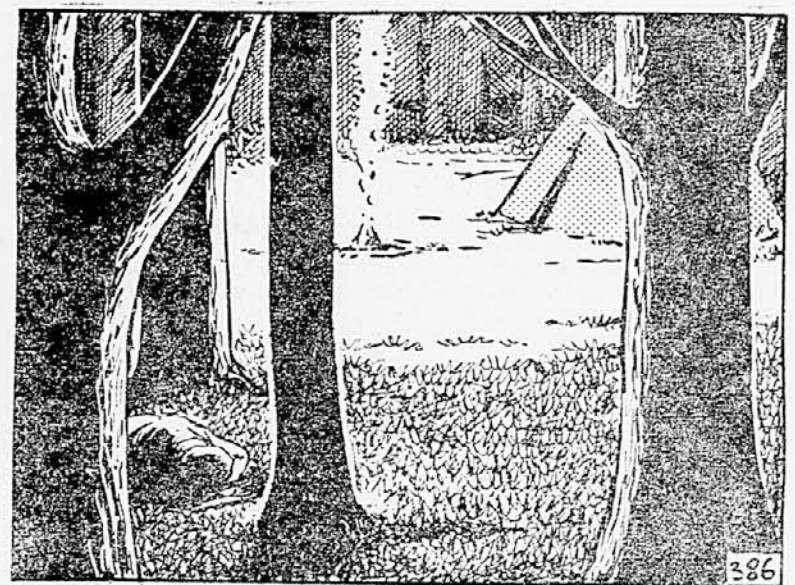

Angleška televizija se je začela ukvarjati z bodočnostjo. Takole je predstavila v eni svojih oddaj ta ženska leta 1998 v službeni uniformi. Pri tem pa niso povedali, kaj bo morala znati tajnica čez 40 let...

J.O. CURWOOD
BAREE
RIŠE: MIKI MUSTER

335. Nepeesa je razložila: »Pred dvema dnevi je odšel s sporočilom, da nisem umrla, da ga čakam in da hočem postati njegova žena. Vem, da bo hitro prišel. In ne boste ga ubili vi, ampak jaz! Prišel bo jutri, vem!« Carvel je sklonil glavo in mehko stisnil na ustnice svilen pramen njenih las. Nepeesa je zardela in tiho, tiho zašepetala: »Oh, Jim!«

336. O polnoči je mesec mirno stjal na šotor, v katerem je spala Nepeesa, in na odeje, s katerimi se je ob dogovarjanju ognju pokrili Jim Carvel. Baree je počival nekoliko vstran, na robu gozda. Jim in Baree sta bila utrujena, spala sta trdno in ni ju zadržal noben šum. In vendar je v vejah drevs skrivnostno šelestelo, kakor da bi opozarjalo: »Morda pride že noč!«

337. McTaggart pa to noč ni spal. Prevelika je bila njegova želja, da bi se sestal z Nepeeso. Zakaj šele jutri? Zakaj ne bi hitel vso noč in prenesel bi že ob zori? Sredi noči je prišel do pogorišča. Tu nekje bi ga morala čakati Nepeesa! Poklical jo je in se radovedno ogledoval. Zavehal je rahel vonj dima in pohitel v smer, odkoder je prihajal.

Drobiž

V Severni Karolini (ZDA) imajo premalo prometne poti, pa so si pomagali tako, da so na nekem križišču postavili v službeni avto slamačo. Ljudje, običajno v uniformi, so radodarno napravo za preprečevanje hitrosti. Ko so se počasi vrnili po lukno, so našli na vozu listek: »Vsi počasi, ste slamača strahljivi.«

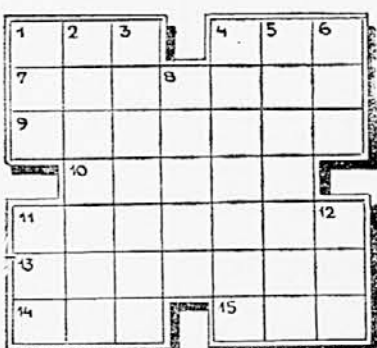
Gigantne sončne eksplozije, ki so jih zabeležili vsi observatoriji na svetu, so povzročile močne magnetne nevihte. Telesne in radijske zvezde so zaradi zelo slabe.

Sodišče v Milanu je obsodilo pevca Maria del Monaca na 6 mesecev pozorne zaporne kazni, ker je ugrabil izletno dekle in se oddejal z njo na avtomobilu.

Najdebelejši mož na svetu — 170 kg težki Robert Earl Hughes iz ZDA je zbolel za ostrižem. Zaradi njegove teže ga ne morejo sprejeti v nobeno bolnišnico, ker nimajo primerne postelje. Čeprav je Robert v smrti nevarnosti, bolezen sama sicer ni nevarna, vendar mu dela težave njegovo zamašeno srce.

Italijanski general Enzo Marchesi je opazoval mimohod svojih vojaških alpinistov na južnem Tirolskem iz helikopterja. Pri tem se je nagnil preveč ven in padel iz sedla. Iz sreda je letel helikopter le 6 metrov nad zemljo, general pa je pristal v grmovju, tako da so ga odnesli v bolnico le z manjšimi praskami.

Magična križanka

Prvi opis velja za vodoravno, druga pa za navpično, ker se vsaka beseda vpiše v križanko dvakrat.

1. 1. goveda maslobo, 4. 11. darilo, 2. 3. prebivalci azijske države, 10. 8. plenim, 11. 4. močno razstrelivo, 13. 5. slabokrvnost, 14. 6. hrvaški prevajalec iz klasičnih jezikov (Koloman), 15. 12. kradljivec.

RESITEVE
SOPOTNE IZPOLNJEVANKE
1. gos-lice, 2. mak-Adam, 3. TAN-poni, 4. Iraz-vidi, 5. 30-Jena, 6. fra-omen, 7. Kra-Pina, 8. ves-olje, 9. per-Elin, 10. red-Nica, 11. Nasar.

O jonitu

Profesor Tirov, strokovni vodja za raziskovanje jonita iz moskovskega Inštituta za sintetična vlakna, je pisal v moskovskem časopisu »Trud«, da so našli preprosto sredstvo, s katerim bodo spreminjali velike količine morske vode v pitno.

Jonit se lahko uporabi na različne načine. Pri kemičnem izpiranju zlate rude izgubijo na primer precej dragocene kovine. Zato precedijo odtočno vodo skozi jonitno plast in zadržijo zlato, ki bi sicer šlo med odpadke. Iz enega milijona kubičnih metrov morske vode dobijo po taki filtraciji 4 kg zlata. Z joniti so odtegnili tudi kalcijevo sol iz človeške krvi in s tem dosegli, da se kri lahko diše ohrani v konservah, ne da bi izgubila svoje dragocene lastnosti.

Jonit je praktično netopljiva snov, ki tako rekoč požira raznorazne sestavine raztopin, ki se zgostijo na njeni površini.

OPOZARJAMO VSE NAROČNIKE

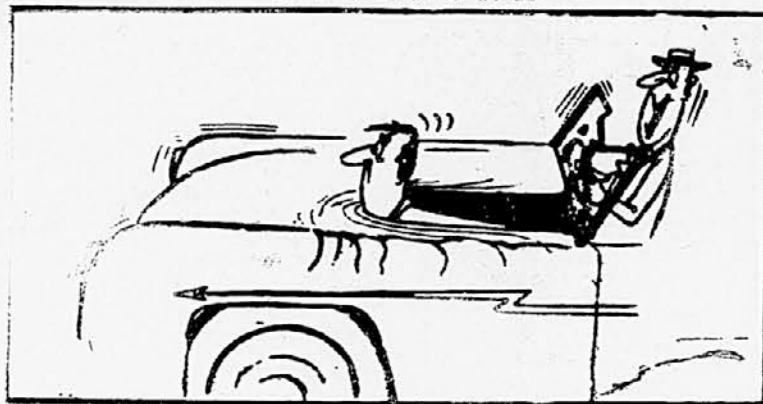
ki čele za časa dopusta prejemati časopis na poštinski naslov, da nam ob spremembi naslova sporoče poleg novega tudi svoj stalni naslov.

»SLOVENSKI POROČEVALEC«

Skupina jugoslovanskih pevcev in plesalcev je obiskala vojaške enote Združenih narodov na Srednjem vzhodu ter prikazovala naše narodne plesne in pesmi. Na sliki vidimo izvajanje kola v glavnem stanu indijske vojaške enote na demarkacijski črti

ŠOFERSKA

— To so zavore, kaj? —

Iskani ubežnik sedi v zaporu

Atomski vohun Fölke Damsted, ki so ga obsodili svojačeno na pet let zaporja, je dobil prejšnji teden 48 ur »dopusta na častno besedo«. Damsted se vrnil v zapor — vendar s 24 urno zamudo. Medtem ga je švedska policija že začela iskati po vsej deželi. Uprava jetnišnice je pozabila obvestiti organe policije, da se je »ubežnik« na častno besedo vrnil. Sele ko je upravnik braj v časopisih o široki akciji porurno zamudo. Medtem ga je licije, ki je pozivala na pomoč

prebivalstvo, se je spomnil, da je treba obvestiti policijo o tem, da se je iskani ubežnik pravzaprav vrnil in da že zopet sedi v svoji celici.

Svetleče telo na našem nebu

Iz Skofje Loke so nam sporočili, da so videli 13. julija okoli 20. ure na nebu svetlikajoče se telo, velikosti zvezde Večernice, ki se je gibalo z veliko hitrostjo od juga proti severu, kjer je čez kakih 20 do 25 sekund izgubilo. Telo je menjavalo jakost svetlobe. Tri do štiri sekunde se je svetilo mnogo bolj izrazito kakor vse zvezde, zatem pa je jakost svetlobe postopno padala do četrtine prejšnje, nakar se je spet večala. Takšne spremembe je bilo videti v enakih časovnih zaporedjih, dokler telo ni izgubilo z obzorja.

Naš dopisnik iz Skofje Loke je mnenja, da je svetlikajoče se telo eden izmed umetnih satelitov. Videli so ga tudi v Ljubljani.

337. McTaggart pa to noč ni spal. Prevelika je bila njegova želja, da bi se sestal z Nepeeso. Zakaj šele jutri? Zakaj ne bi hitel vso noč in prenesel bi že ob zori? Sredi noči je prišel do pogorišča. Tu nekje bi ga morala čakati Nepeesa! Poklical jo je in se radovedno ogledoval. Zavehal je rahel vonj dima in pohitel v smer, odkoder je prihajal.

Samo eno okno je bilo razsvetljeno. V najini sobi je bila tema. Bil sem radoveden, ali se je Molly že slekla in šla spat, ali je odšla iz sobe, ali pa je sedela v temi in gledala ven. Sel sem naprej.

Zazdela se mi je, da me je Krivonosec moral videti, ko sem prišel iz hiše, in da se je bil skril v enega izmed avtomobilov. Vsaj jaz bi storil tako. Morda je bil še vedno skrit in je čakal, da bi se v hiši ugasnile vse luči. Obšel sem eno vrsto avtomobilov in še preden sem prišel preblizu Miltona, sem odšel k drugi vrsti. Napeto sem gledal, da bi opazil najmanjšo luč, in poslušal. Vse, kar sem slišal, je bilo kašljanje v hiši.

Dvakrat so me zamotili predmeti na zadnjih sedežih, prvič bela cunja, ki je bila zelo podobna človeku, ki se skriva na tleh avtomobila, enkrat pa nenavadna senca. Ko sem ga pa našel, ni bilo nobenega dvoma, da je človek.

Sedel je na zadnjem sedežu velikega avtomobila. Opazoval je hišo skozi levo okno, jaz pa sem se mu približal z desne strani. Ni zaslišal moje bližine, dokler nisem sunkoma odprl vrata in ga osvetlil z žepno svetilko.

»Ne gani se,« sem zašepetal.

Meril sem vanj z nalivnim peresom, ki sem ga držal nekoliko za lučjo. Njemu se je verjetno zdelo podobno cevi manjše pištole, sam pa sem bil še bolj samozavesten, ker sem videl, da ima prazne roke. Ni pričakoval, da bo kdo preiskoval vsak avtomobil posebej.

Dolgo se ni premaknil. Ramena je imel dovolj široka, da bi bil Krivonosec, toda oblika glave ni bila prava. Če drugega ne, je bil preveč potreben brivca. Toda o tem nisem preveč premišljeval: njegova desnica se je začela pomikati proti kolenu.

»Nikar ne poskušaj,« sem zašepetal.

Roka se je ustavila na sedežu. Obrnil se je k meni. Nos je imel širok in pomečkan. Pred menoj je sedel Larry.

Hitro je prišel iz avtomobila in se pripogibal pri tem.

vendar je držal glavo pokonci. Verjetno ni mogel videti mojega obraza zaradi za lučjo, sicer pa ga ni niti gledal. Oči so se mu ustavile na nalivnem peresu. Ko je prišel iz avtomobila, se je grdo zarežal in si segel z desnico proti levi pazduhi.

Spustil sem pero na tla in ga z vso močjo udaril po zobeh. Opotekel se je proti avtomobilu in nekaj je hudo zaropotalo. Zastokal je. Preveč je bilo hrupa.

»Poslušaj, Breen,« je rekel in se odrinil od avtomobila.

Zapičil sem mu levo pest v trebuh in ga z desnico spet usekal po bradi. Padel je na tla.

To je bilo že drugič od ponedeljka, da sem ga knokaviral, ne da bi si preveč prizadeval. Je bilo že tako, da je imel ta silak stekleno čeljust. Tudi tokrat sem to moral storiti, ker je imel pač pištolo. Toda vedel sem, da sem storil napako. Hotel sem ga zbuditi in ga čimprej spraviti proč.

Toda moja prizadevanja so povzročila samo še stokanje. Predobro sem ga udaril. Milton je že prihajal. V tihi noči je slišal ropot. Sklonil sem se nad Larryja in mu vzel izpod pazduhe pištolo, ki je bila nekoliko manjša od tiste, ki sem mu jo bil vzel v ponedeljek. Ko sem se zravnil, me je obsijala luč. Milton je držal puško pripravljeno in kazalec je imel na petelinu.

»Bert!« je sopihal. »Kaj hudiča...« Osvetlil je prostor pred menoj in obraz na tleh. »Hudiča! Larry Goodbye! Kaj pa je z njim?«

»Našel sem ga skritega v tem avtomobilu, pa sem ga knokaviral.«

Milton se je zasmejal. »To bo vseh Moonu.«

Vstal sem. »Najbolje bo, če mu poveš. Bom že jaz pazil na tegale tukaj, medtem ko boš v hiši.«

»Si ga udaril s pištolo, kaj?«

»S pestjo. To je njegova pištola.«

»Kaj, pištolo si mu vzela?« me je osuplo vprašal. »Sicer sem pa videl, kakšne sladke si delil Rufusu. Sej sem slišal govoriti, da so bili Darbyjevi fantje korenjaki.« Tiesnik je

z jezikom. »No, kaj praviš k temu, Larry Goodbye. To pa bo vseh Moonu, to.«

Larry je zastokal. Slabotno je dvignil roko in jo spet spustil na tla. Vedel sem, da bo vsak hip odprl oči, in ko bi se to zgodilo, nisem hotel imeti Miltona ali koga drugega zraven. »Če bo to Moonu tako všeč, zakaj ga pa ne greš iskati.«

»Bi že, Bert, pa ni treba.« Vtaknil je dva prsta v usta in rezko zažvižgal. To je ponovil še dvakrat. Iz hiše se je zaslišal odgovor. »Sedaj bodo prišli!«

Čakala sva. Po vsej hiši so se prižgale luči. S palcem sem premaknil zatik na Larryjevi pištoli. Milton me ni gledal. Lahko bi ga ustrelil, vzel njegovo puško in zbežal. Toda kaj bi bilo z Molly? Miltonovo vpitje bi jih posvarilo, še preden bi prišel do hiše, da bi jo rešil.

Bila je še ena možnost. Lahko bi ustrelil Miltona z Larryjevo pištolo, Larryja pa z Miltonovo puško in bilo bi videti, kot da sta pobila drug drugega. Toda to je bil izhod samo za morilca, ne pa zame. Tako nisem storil ničesar.

Prihitela sta Rufus Lamb in Beezie. Rufus je imel na sebi hlače, jopič in copate ter očitno nič drugega, Beezie pa je imel plašč, obleden čez rdečkasto pižamo. Obadva sta bila oborožena in vsak je imel svojo žepno svetilko.

Občudujoče sta me gledala, ko je Milton povedal, kaj se je zgodilo. Bil sem vreden svojega učitelja Darbyja. To sem dokazal. Vedel pa sem, da to ne bo dolgo trajalo. Larry je spet premaknil roko in vedel sem, da se bo kmalu zavedel.

»Ali naj ga nesemo v hišo ali bomo čakali, da bo lahko hodil?« je vprašal Beezie.

»V hišo že ne.« Rufus je pogledal tovorni avtomobil, ki je ropotal po glavni cesti. »Ne smemo ga nesti kam, da bi kdo lahko kaj slišal. Beezie, pojdi po Moonu Bert, ti pa ga primi za nogo.«

Milton nama je kazal pot. Ko sva ga nosila, sem opazoval njegovo omahujočo glavo in zaprte oči. Enkrat so se mu trepalnice premaknile, pa jih ni odprl. Ko jih bo odprl, sem vedel, me bo pogledal in izrekel moje ime.

BRUNO FISCHER
Ljubljani kovček